

78.2743?

W E T

van 4 Julij 1850, S. 37,

REGELENDE HET

K I E S R E G T

EN DE

benoeming van Afgevaardigden

TER EERSTE EN TWEEDE KAMER

DER STATEN-GENERAAL,

zoals deze wet is gewijzigd bij art. VII
der Additionele artikelen van de
Grondwet en bij de wet van
30 Dec. 1887, S. 257.

MET

BIJLAGEN, AANTEKENINGEN

EN

ALPHABETISCH REGISTER,

DOOR

P. H. JORDENS,

Commies ter Prov. griffie van Overijssel.

ZEVENDE DRUK,
bijgewerkt tot Mei 1889.

ZWOLLE,
W. E. J. TJEENK WILLINK.

VERKORTINGEN:

- B. *Bijvoegsel tot het Staatsblad.*
C. V. *Luttenberg's Chronologische Verzameling.*
S. *Staatsblad.*
W.v.'t R. *Weekblad van het Regt.*

INHOUD.

	Bladz.
1 ^e AFDEELING. <i>Van het kiesregt.</i>	
§ 1. <i>Van de kiezers.</i> Art. 1, 2, 4	5
§ 2. <i>Van de lijsten der kiezers.</i>	
Art. 6—36 bis.	8
§ 3. <i>Van het stemmen der kiezers.</i>	
Art. 37—70.	19
2 ^e AFDEELING. <i>Van de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en van hunne aftreding.</i>	
§ 1. <i>Van de afgevaardigden ter Eerste Kamer.</i> Art. 71—74, 76—97 . . .	28
§ 2. <i>Van de afgevaardigden ter Tweede Kamer.</i> Art. 98—112	33
§ 3. <i>Van de aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer.</i>	
Art. 113, 115—117.	37
Overgangsbepalingen. Art. 118—123 . . .	37
Voorschrift van het in art. 52 bedoelde proces-verbaal	39
Voorschrift van het in art. 67 bedoelde proces-verbaal	40
Tabel, bedoeld in art. 99, houdende regeling van de verdeling des Rijks in kiesdistricten en bepaling van het getal der in elk district te kiezen leden	42

BIJLAGEN.

28 November 1887, S. 211. BESLUIT, tot uitvoering van het vijfde en zevende lid van art. 7 en van het laatste lid van art. 11.	54
30 November 1887. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken, aan de burgemeesters der gemeenten, betreffende de uitvoering der wet	66

- 14 *Februari* 1888, S 23. BESLUIT, tot
aanwijzing van de hooge en gewichtige
openbare betrekkingen, waarvan het be-
kleeden of bekleed hebben de verkies-
baarheid tot lid van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal medebrengt . . . 72
- 14 *Mei* 1888. MISSIVE van den Minister
van Binnenlandsche Zaken, betreffende
den zegelafdruk op oproepingsbrieven
voor de verkiezingen 74

W E T

REGELENDE HET

KIESREGT.

(Zooals deze is gewijzigd bij art. VII der Additionele artikelen der Grondwet en bij de wet van 30 December 1887, S. 257.)

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat eene wet, regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, mitsgaders den rooster hunner aftreding, door de Grondwet wordt gevorderd.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

EERSTE AFDEELING.

Van het kiesregt.

§ 1. *Van de kiezers.*

Art. 1. De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden gekozen door de mannelijke meerderjarige ingezetenen des Rijks, tevens Nederlanders, die:

a. hetzij over het laatstverloopen dienstjaar ter zake van het door hen ter bewoning gebruikte huis of afgezonderd gedeelte van een woonhuis in de personele belasting zijn aangeslagen naar eene hoogere huurwaarde dan die, welke volgens art. 1, litt. a en b, van de wet van 24 April 1843

(*Staatsblad* n°. 15) aanspraak geeft op vermindering tot een derde of twee derde gedeelten der belasting naar de drie eerste grondslagen en dien aanslag ten volle hebben betaald;

b. hetzij over het laatstverloopen dienstjaar in de grondbelasting zijn aangeslagen tot een bedrag van ten minste tien gulden en dien aanslag ten volle hebben betaald;

c. hetzij, hoofden van gezinnen of alleen wonende personen (1) zijnde van den inwonenden eigenaar of eersten huurder (2) van een woonhuis of afgezonderd gedeelte van een woonhuis, waarvan de huurwaarde voor de personele belasting ten minste op het dubbele gesteld is van de laagste in de gemeente voor den vollen aanslag vereischte bedrag, gedurende negen maanden, voorafgaande aan den 15den Februarij, een gedeelte (3) in huur hebben gehad en bewoond, waarvoor geen afzonderlijke aanslag in de personele belasting geschiedt, maar waarvan de jaarlijksche huurwaarde, ongestoffeerd, in verhouding tot de belastbare huurwaarde van het woonhuis of afgezonderd gedeelte van het woonhuis geschat, het sub a. bedoelde bedrag van den vollen aanslag bereikt;

met dien verstande, dat op de lijsten van kiezers niet worden geplaatst:

(1) Zie omtrent: "*alleen wonende personen*" de vonnissen der arrond.-regtbank te Utrecht van 10 Februarij 1888, W. v. 't R. 5517, C. V.; te Middelburg van 16 Februarij 1888, W. v. 't R. 5523, C. V.; te Alkmaar van 28 Februarij 1888, W. v. 't R. 5519, C. V. en het arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 8 Maart 1888, W. v. 't R. 5529, C. V.

(2) "*Inwonenden eigenaar of eersten huurder.*" Zie omtrent deze woorden het arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van 27 April 1888, W. v. 't R. 5554.

(3) Zie het vonnis van de arrond.-regtbank te 's Gravenhage van 24 Februarij 1888, W. v. 't R. 5519, C. V. en het arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 2 Maart 1888, W. v. 't R. 5529, C. V., waarbij, met vernietiging eener beschikking van de arrond.-regtbank te Arnhem, is beslist dat voor de bekwaamheid als kiezer van een bewoner van een perceelsgedeelte wordt gevorderd huur en bewoning van een en hetzelfde perceelsgedeelte gedurende 9 maanden.

zij wien het kiesregt ontzegd is bij eene regterlijke uitspraak die in kracht van gewijsde is gegaan;

zij die bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren;

en zij die in het burgerlijk jaar voorafgaande aan de vaststelling der kiezerslijsten onderstand van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur hebben genoten.

Het kiesregt wordt niet uitgeoefend door degenen die in gevangenschap of hechtenis zijn.

Voor het kiezen van leden der Provinciale Staten en van leden van den gemeenteraad gelden dezelfde regelen als die, welke in dit artikel voor het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn gesteld, met dien verstande dat men bovendien ingezeten der provincie moet zijn om kiezer van leden der Provinciale Staten, en ingezeten der gemeente om kiezer van leden van den gemeenteraad te wezen. (1)

2. Deze wet houdt voor Nederlander hem die het is volgens de wet, verklarende wie Nederlanders zijn; (2) voor meerderjarig, die vóór of op den dag der sluiting van de lijsten der kiezers den leeftijd van drie en twintig jaren heeft bereikt; voor ingezeten des Rijks, die zijne woonplaats gedurende de laatste aan die sluiting voorafgaande achttien maanden hier te lande of in de koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gehad heeft; voor ingezeten der provincie of der gemeente, die zijne woonplaats gedurende het laatste aan de genoemde sluiting voorafgaande jaar binnen de provincie of de gemeente gehad heeft.

Door den aanslag in de grondbelasting en dien in de personele belasting in art. 1 vermeld, worden de hoofdsom en de Rijksopcenten verstaan.

3. (*Vervallen.*)

(1) Ten aanzien der uitvoering van dit artikel en andere bij de Additionele artikelen der grondwet gewijzigde artikelen dezer wet, zijn bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Nov. 1887, aan de burgemeesters, inlichtingen verstrekt. Die missive is als bijlage achter deze wet opgenomen.

(2) Zie de wet van 28 Julij 1850, S. 44.

4. De bewijsmiddelen voor het bestaan van den door deze wet gevorderden aanslag zijn:
het aanslagbillet;
een uittreksel uit de kohieren der directe belastingen. (1)

5. (*Vervallen.*)

§ 2. *Van de lijsten der kiezers.*

6. In elke gemeente worden door den voorzitter, onder medewerking der met de dagelijksche leiding van zaken belaste leden van den gemeenteraad, drie lijsten opgemaakt, de personen aanwijzende, die tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad bevoegd zijn

7. De lijsten worden opgemaakt naar aanleiding der jaarlijks vóór den 15den Februarij aan den voorzitter van den gemeenteraad door de ontvangers der directe belastingen in te zenden, door hen te waarmerken opgaven, waarin alle mannelijke inwoners der gemeente, die in de gemeente over het laatstverloopen dienstjaar ter zake van hunne woning in de personele belasting zijn aangeslagen naar eene hoogere huurwaarde, dan die welke volgens art. 1, litt. *a* en *b*, van de wet van 24 April 1843 (*Staatsblad* n°. 15) aanspraak geeft op vermindering tot een derde of twee derde gedeelten der belasting naar de drie eerste grondslagen, alsmede alle mannelijke inwoners der gemeente die wegens eigendommen in de gemeente gelegen in de grondbelasting zijn aangeslagen tot een bedrag van ten minste tien gulden worden

(1) De duplicaat-aanslagbiljetten, voor het kiesrecht af te geven, kunnen op ongezegeld papier worden gesteld; daarvoor mag eene retributie van 5 cent worden gevorderd (Resol. van den Min. van Financiën, van 28 Maart 1851, B 196.)

Als bewijsmiddelen voor het bestaan van den aanslag bij art. 4 der kieswet gelden alleen het aanslagbiljet en een uittreksel uit de kohieren der directe belastingen. (Arrest van den Hoozen Raad der Ned. van 26 Junij 1868, W. v. 't R. 3022, en vonnis der arr. regtb. te Arnhem van 27 April 1878, C. V.)

opgenomen, mits hunne aanslagen ten volle zijn voldaan.

De voorzitter van den gemeenteraad noodigt, bij kennisgeving de mannelijke inwoners der gemeente uit om, zoo zij in eene andere gemeente over het laatstverloopen dienstjaar in de personele belasting tot het in de vorige zinsnede bedoelde bedrag of in de grondbelasting in eene andere gemeente of in meer gemeenten te zamen tot een bedrag van ten minste tien gulden zijn aangeslagen, daarvan door overlegging der voor voldaan geteekende aanslagbiljetten, vóór den 15den Februarij te doen blijken. Deze aanslagbiljetten worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven.

De man wordt in de grondbelasting geacht te betalen den aanslag zijner vrouw, de vader dien zijner minderjarige kinderen, wegens de goederen, waarvan hij het vruchtgenot heeft.

Aanslagen in de grondbelasting wegens onverdeelde onroerende goederen gelden ook voor den mede-eigenaar, wiens naam niet bij den aanslag in het kohier is vermeld, mits zijn aandeel in dien aanslag ten minste tien gulden bedraagt.

Bij dezelfde kennisgeving als vorengemeld noodigt de voorzitter van den gemeenteraad de mannelijke inwoners der gemeente, die op grond van het bepaalde bij art. 1, sub c, of krachtens het vorig lid van dit artikel, aanspraak meenen te kunnen maken om geplaatst te worden op de kiezerslijsten, uit, daarvan vóór 15 Februarij aangifte te doen. Het model dezer aangifte wordt door Ons vastgesteld (1).

De bewijsstukken, bij zoodanige aangifte overgelegd, waartoe in het geval van het 4de lid van dit artikel moeten behooren het aanslagbiljet of authentiek afschrift daarvan, eene opgaaf van het bedrag van het aandeel in den aanslag en de bescheiden betreffende het gemeenschappelijk bezit worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven. Het bedrag

(1) Dit model is vastgesteld bij het Kon. besluit van 28 November 1887, S. 211, onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

der jaarlijksche huurwaarde van de hierbedoelde gedeelten van woonhuizen, waaryoor geen afzonderlijke aanslag in de personele belasting geschiedt, ongestoffeerd, in verhouding tot de belastbare huurwaarde van het woonhuis of afgezonderd gedeelte van het woonhuis, wordt bepaald door eene schatting (1) van drie beëdigde schatters. Kan het bedrag der schatting niet bij meerderheid der schatters worden bepaald, dan geldt de schatting die noch de hoogste noch de laagste is.

De wijze van aanstelling van deze schatters, de door hen af te leggen eed (of belofte), de regeling van en de belooning voor hunne werkzaamheden, zoomede de wijze van onderzoek omtrent het aandeel in de aanslagen, bedoeld in het vierde lid van dit artikel, worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld (2).

8. Op de lijsten wordt gebragt de naam van elk inwoner der gemeente, welke de in de kiezers gevorderde vereischten bezit en niet op de kiezerslijsten eener andere gemeente voorkomt.

Krijgslieden worden gehouden voor inwoners der gemeente waar zij in bezetting liggen.

9. De lijsten vermelden, behalve den naam en de voornamen van den kiezer, de plaats en dagteekening zijner geboorte en de dagteekening zijner naturalisatie, zoo deze heeft plaats gevonden, en het bedrag van de huurwaarde der woning, waarvoor hij in de personele belasting (eersten grondslag) over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen en bij gebreke daarvan het bedrag van zijn aanslag in de grondbelasting of het bedrag van de jaarlijksche huurwaarde, waarop het door hem bewoonde gedeelte van een woonhuis ingevolge het laatste lid van art. 7 is geschat. (3)

(1) Bij arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 8 Maart 1888, W. v. 't R. 5530, C. V., is beslist, dat bij geene bepaling der kieswet, aan de regtbank de bevoegdheid is toegekend om eene schatting te gelasten, als hier bedoeld.

(2) Een en ander vastgesteld bij Kon. besluit van 28 November 1887, S. 211, onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

(3) Een nieuw model voor deze lijsten is vastgesteld bij en gevoegd achter de missive van den

10. De lijsten worden, binnen eene maand na den in art. 7 vermelden dag, door den voorzitter en de met de dagelijksche leiding van zaken belaste leden van den gemeenteraad vastgesteld, dadelijk aangeplakt en gedurende veertien dagen op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nedergelegd. Van dit een en ander geschiedt te gelijkertijd openbare kennisgeving.

10*bis*. Op den dag van de vaststelling van de lijsten zendt de secretaris der gemeente een afschrift of afdruk daarvan aan het bestuur van elke der in de gemeente gevestigde instellingen van weldadigheid voorkomende op de lijst, bedoeld in art. 3 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100). Deze besturen zijn verplicht binnen veertien dagen aan den gemeenteraad opgave te doen van de namen van alle op de lijsten voorkomende personen, welke in het burgerlijk jaar aan de vaststelling der lijsten voorafgaande van hunnentwege onderstand hebben genoten. (1)

11. Elk inwoner van het kiesdistrict, of zoo het verkiezing voor den raad geldt, elk ingezetene der gemeente, de in art. 1 vermelde vereischten

Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 November 1887, onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

(1) Bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 December 1887, n°. 5380*bis*, afd. B. B., is in verband met de circulaire van 30 November 1887 — onder de bijlagen dezer wet opgenomen — te keunen gegeven dat het voldoende is dat de lijst van de kiezers voor de Tweede Kamer aan de besturen der instellingen van weldadigheid wordt gezonden, aangezien de op de lijsten van kiezers van de provinciale Staten in de gemeenteraden geplaatste personen ook op eerstgenoemde lijst voorkomen.

Bij vonnis van de arr.-regtbank te Middelburg van 2 Maart 1888, W. v. 't R. 5524, C. V., is beslist dat de opgave welke de instellingen van weldadigheid ingevolge dit artikel moeten doen, beschouwd moeten worden als bezwaren tegen de kiezerslijsten en dat dus hij, wiens naam geplaatst is op eene lijst door een armbestuur aan den gemeenteraad ingediend, niet ontvankelijk is in zijn hooger beroep, wanneer hij niet tegenover dat armbestuur de voorschriften van art. 17 heeft in acht genomen.

bezittende, is bevoegd tegen de lijsten bezwaren in te dienen, wanneer daarop

1°. zijn naam of die van een ander, tegen de bepaling van art. 8, niet, of niet behoorlijk, voorkomt;

2°. den naam van iemand die, hetzij één of meer der in de kiezers gevorderde vereischten mist of uitgesloten is, hetzij op de kiezerslijst eener andere gemeente staat, is gebragt (1)

Betreft het bezwaarschrift de schatting der jaarlijksche huurwaarde van gedeelten van woonhuizen, bedoeld in het voorlaatste lid van art. 7, dan zorgt de voorzitter van den raad onverwijld voor herschatting door drie beëdigde herschatters, ten aanzien van welke toepasselijk is het laatste lid van art. 7. De kosten der herschatting zijn voor rekening van dengene, die het bezwaarschrift indient; deze is verplicht het bedrag daarvan, hetwelk ook bepaald wordt bij den bovengenoemden algemeenen maatregel van bestuur, (2) te gelijk met de indiening van het bezwaarschrift, bij het gemeentebestuur te storten. Verzuimt hij deze storting, dan wordt op het bezwaarschrift betreffende de schatting geeue beschikking genomen.

12. De bezwaren worden, binnen veertien dagen na de dagteekening der in art. 10 bedoelde kennisgeving, bij verzoekschrift, door de noodige bewijsstukken gestaafd, aan den gemeenteraad ingediend. (3)

(1) Bij arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 17 Junij 1887, W. v. 't R 5449, C. V., is beslist dat in het geval van dit nummer, de verzoeker zijn verzoekschrift met afschriften der bewijsstukken en de beschikking van den gemeenteraad binnen 3 maal 24 uur, na de indiening behoort te beteekenen en dat verzuim van deze formaliteit te weeg brengt, de niet-ontvankelijkheid van het verzoek om op de kiezerslijsten te worden gebragt.

(2) Zie het Kon. besluit van 28 November 1887, S. 211, onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

(3) De gemeenteraad mag geen acht slaan op bezwaren tegen kiezerslijsten, ingediend na den bij dit artikel bepaalden termijn, die termijn is fataal. (Arrest van den Hoogen Raad der Nederl. van 28 Junij 1861, W. v. 't R. 2289.)

Wanneer de veertiende dag na de aanplakking

12bis. De secretaris der gemeente doet in het geval onder n°. 1 van art. 11 bedoeld, binnen 24 uren na het inkomen van het bezwaar aan de besturen van elke der in art. 10bis bedoelde instellingen mededeeling van den naam van degenen wier plaatsing op de lijst verlangd wordt.

Deze besturen zijn verplicht binnen 7 dagen aan den gemeenteraad kennis te geven van het feit — indien het zich voordoet — dat deze personen in het burgerlijk jaar aan de vaststelling der lijst voorafgaande van hnnentwege onderstand hebben genoten.

13. In het geval onder n°. 2 van art. 11 bedoeld, geeft de secretaris der gemeente aan den persoon, wiens weglating van de lijst wordt gevraagd, binnen vier en twintig uren schriftelijk daarvan kennis. Deze kan ter secretarie inzage nemen van het verzoekschrift met bijgevoegde stukken, en zijne wederlegging schriftelijk inleveren.

14. De raad beslist over de bezwaren tusschen den achtsten en den veertienden dag nadat zij zijn ingediend, en verbetert de lijsten, zooals hij vindt te behooren. Heeft het bezwaar de schatting van gedeelten van woonhuizen betroffen, dan wijzigt de raad de kiezerslijsten in overeenstemming met de uitkomst der herschatting, zoo deze daartoe aanleiding geeft. Kan het bedrag der herschatting niet bij meerderheid der herschatters worden bepaald, dan geldt de schatting die noch de hoogste noch de laagste is.

De raad geeft van zijne beschikking op de bezwaren, met redenen omkleed, terstond kennis aan de belanghebbenden.

en de nederlegging ter inzage der kiezerslijsten, een Zondag is, kan de indiening van bezwaren niet met wettig gevolg worden gedaan op den daarop volgenden dag. (Arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 8 Mei 1869, W. v. 't R. 3113.)

Op de beslissing van den regter dat de verzoeker niet heeft bewezen dat zijn bezwaarschrift binnen den wettelijken termijn is ingediend, kan in cassatie niet worden teruggekomen. (Arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 25 Junij 1880, W. v. 't R. 4531, C. V.)

Eene afwijzende beschikking doet hij, ten koste van den verzoeker, door een deurwaarder aan diens persoon of woonplaats beteekenen.

Gelijke beteekening geschiedt van eene toewijzende beschikking, in het geval onder n°. 2 van art. 11 vermeld, aan hem, die van de lijst is weggenomen. Deze beteekening geschiedt ten koste van den Staat, van de provincie of van de gemeente, naar gelang het bezwaar tegen de kiezerslijsten voor de benoeming van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten of van den gemeenteraad was gerigt.

15. Gedurende acht dagen, te rekenen van den dag dezer beteekening, kunnen de belanghebbenden, die in het besluit van den raad niet berusten, de zaak, bij een met redenen omkleed en door hen onderteevend verzoekschrift, vergezeld van de bewijsstukken en van een afschrift der beschikking van den gemeenteraad, onderwerpen aan de uitspraak der arrondissements-regtbank, binnen wier ressort de lijsten zijn opgemaakt.

Zij zijn niet gehouden zich van de tusschenkomst eens procureurs te bedienen. (1)

(1) Wanneer de laatste dag der indiening van het verzoekschrift tot verbetering van raadsbesluiten in zake van het plaatsen van namen op de kiezerslijsten, valt op een Zondag, moet de termijn worden geacht niet op dien dag, maar eerst op den volgenden te zijn gesloten, omdat uit art. 68 van het reglement, vastgesteld naar aanleiding van art. 19 Regterlijke Organisatie blijkt, dat de griffiën der regterlijke collegiën des Zondags gesloten zijn. (Arr. van den Hoogen Raad der Ned. van den 5 Mei 1865, W. v. 't R. 2708.)

Aan den regter is overgelaten te beoordeelen, welke stukken hij noodig acht voor het bewijs dat de verzoeker is Nederlander. De geboorteakte levert, hetzij uit haren aard, hetzij krachtens eenige bepaling der wet, alleen zoodanig bewijs niet op. (Arr. van den Hoogen Raad der Ned. van 9 Mei 1867, W. v. 't R. 2918.)

Aan het oordeel der regtbank kunnen niet worden onderworpen geschillen over andere punten dan bij art. 11 opgegeven. (Arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 18 Mei 1877, (W. v. 't R. 4189.)

Uit het voorschrift van dit artikel, dat het verzoekschrift moet vergezeld zijn van de bewijs-

16. In de gevallen, begrepen onder n°. 1 van art. 11, brengt het openbaar ministerie, binnen vijf dagen na de indiening van het verzoekschrift, zijne conclusiën ter terechtzitting uit. Daarna doet de regtbank, mede ter terechtzitting, binnen drie dagen uitspraak.

17. In het geval, bedoeld onder n°. 2 van art. 11, laat de verzoeker zijn verzoekschrift, met afschriften der bewijsstukken en der beschikking van den gemeenteraad, binnen drie maal vier en twintig uren na de indiening beteekenen aan dengene, dien hij beweert ten ouregte onder de kiezers te zijn opgenomen, of aan dengene op wiens verzoek hij van de lijst is weggenomen en doet het exploit van beteekening ter griffie der arrondissements-regtbank nederleggen. (1)

18. De wederpartij kan binnen acht dagen eene memorie van antwoord aan de regtbank indienen, met overlegging van bewijsstukken.

19. Binnen vijf dagen na afloop van laatstgemelden termijn brengt het openbaar ministerie zijne conclusie ter terechtzitting uit. De regtbank doet daarna, mede ter terechtzitting, binnen drie dagen uitspraak.

stukken, volgt dat getuigenbewijs in geen geval is toegelaten en derhalve ook niet om te bewijzen dat het bij art. 12 bedoelde verzoekschrift te bewakamer tijd aan den gemeenteraad is ingediend. (Arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 25 Junij 1880, W. v. 't R. 4531, C. V.)

Het in dit artikel bedoelde verzoekschrift moet door den requestrant zelf onderteekend zijn; de onderteekening door een procureur is niet voldoende. (Vonnis der arr.-regtbank te Amsterdam van 14 April 1883.)

Uit den aard der zaak, komt de bevoegdheid om tegen een raadsbesluit als hier bedoeld, in hooger beroep bij den regter te komen, slechts toe aan hen, die bij de eerste beslissing op de een of andere wijze als partij betrokken waren. (Vonnis der arr.-regtbank te Almelo van 16 April 1881, W. v. 't R. 4657, C. V., en arrest van den Hoogen Raad der Ned. van 22 Mei 1885, W. v. 't R. 5186.)

(1) Zie het vonnis der arr.-regtbank te Maastricht van 11 Mei 1860, W. v. 't R. 2443.

— Zie de aantekening op art. 10*bis*.

20. De vernietiging van de, tengevolge der artt. 16—19 gedane uitspraak der regtbank kan, doch alleen wegens schending of verkeerde toepassing der wet, gevraagd worden aan den Hoogen Raad, zoowel door de verzoekende als door de wederpartij, al heeft deze geene memorie van antwoord aan de regtbank ingediend.

21. Zij legt daartoe, binnen veertien dagen na den dag, waarop het vonnis der arrondissements-regtbank is uitgesproken, ter griffie van den Hoogen Raad een verzoekschrift neder, waarin hare gronden en eisch tot cassatie worden ontvouwd, met aanwijzing der wetsbepalingen, welke men beweert te zijn geschonden of verkeerdelijk toegepast.

Zij legt daarbij over een afschrift van het vonnis waarvan zij de vernietiging verlangt, en de bewijsstukken, die zij voor de regtbank heeft gebruikt; geene andere.

Zij is niet gehouden eene som voor boete te consigneren of te betalen.

22. In het geval, bedoeld onder n°. 2 van art. 11, doet zij, binnen acht dagen na het nederleggen van het voormeld verzoekschrift ter griffie van den Hoogen Raad, aan de wederpartij beteekeenen:

1°. Een afschrift van dat verzoekschrift;

2°. Een afschrift van het bewijs, door den griffier van den Hoogen Raad afgegeven, van het nederleggen van dit verzoekschrift ter griffie van dien raad;

en het exploit van beteekening ter zelfde griffie nederleggen.

23. De wederpartij, al heeft zij geene memorie van beantwoording bij de regtbank ingediend, kan, binnen veertien dagen na het ontvangen der beteekening in het voorgaande artikel vermeld, ter griffie van den Hoogen Raad een verzoekschrift doen nederleggen, waarin hare beantwoording van den ingestelden eisch van cassatie en hare conclusie worden ontvouwd.

Zij mag daarbij geene andere bewijsstukken overleggen, dan die zij voor de regtbank heeft gebruikt.

24. Binnen vier en twintig uren na de ontvangst van het verzoekschrift, in art. 21 vermeld,

en, in het geval, bedoeld onder n°. 2 van art. 11, binnen vier en twintig uren nadat de termijn, in art. 23 bepaald, is verstreken, stelt de griffier van den Hoogen Raad al de te dier zake ontvangene en ter zijner griffie nedergelegde stukken in handen van den procureur-generaal bij den Hoogen Raad.

25. Deze brengt, binnen veertien dagen daarna, zijne conclusiën ter teregtzitting van den Hoogen Raad uit.

De Hooge Raad doet, binnen acht dagen daarna, zijne uitspraak.

26. Wanneer de Hooge Raad grond vindt tot vernietiging van het vonnis der arrondissements-regtbank, beslist hij in hetzelfde arrest de hoofdzaak, zoo als de regtbank, die het vernietigde vonnis heeft gewezen, had behooren te doen.

Indien de beslissing der hoofdzaak afhangt van daadzaken of regtspunten, welke bij de vroegere behandeling zijn onopgelost gelaten, verwijst de Hooge Raad het geding naar de regtbank, ten einde, met inachtneming van de uitspraak van den Hoogen Raad, de hoofdzaak verder te behandelen en te beslissen.

27. De procureur-generaal bij den Hoogen Raad is, wanneer geene der partijen zich van het vonnis der regtbank, in hare zaak gewezen, daartegen in cassatie heeft voorzien, bevoegd die cassatie in het belang der wet, te vragen.

Het te wijzen arrest kan de regten, door de partijen verkregen, niet benadeelen.

28. Indien er geene wederpartij is, of deze niet heeft geantwoord, komen de in art. 36 niet bedoelde kosten, zoo het verzoek wordt toegestaan, ten laste van den Staat, van de provincie of van de gemeente, naar gelang de zaak de kiezerslijsten voor de benoeming der leden van de Tweede Kamer, van de provincie (1) of van den gemeenteraad heeft betroffen.

Onder deze kosten zijn mede begrepen die van het exploit van beteekening, vermeld onder het 2^e lid van art. 14.

(1) (Provinciale Staten.) Verbetering eener misstelling. Handel. 1849—50, bl. 155, 1^e Kamer.

29. Regtsvorderingen, overeenkomstig de artikelen 15—26 ingesteld, stuiten in geen geval het werk der verkiezing.

30. De voorzitter van den gemeenteraad zorgt, dat in de lijsten de wijzigingen, bevolen bij regterlijke uitspraken, die in kracht van gewijsde zijn gegaan, op vertoon dier uitspraken, onmiddellijk worden gebragt.

31. Hij sluit de lijsten uiterlijk op den vijf en twintigsten April, doet ze op nieuw aanplakken en op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nederleggen, en zorgt, dat van dit een en ander openbare kennisgeving geschiede.

32. Binnen vijf dagen na de sluiting, zendt hij afschrift van de lijst der kiezers voor de Tweede Kamer aan de besturen der hoofdplaatsen van het rijks-hoofdkiesdistrict en onderkiesdistrict waarin de gemeente ligt; afschrift van de lijst der kiezers voor de Provinciale Staten aan de besturen der hoofdplaatsen van het provinciaal hoofdkiesdistrict en onderkiesdistrict, waarin de gemeente ligt

33. De geslotene lijsten blijven voortdurend van kracht, behoudens de wijzigingen, daarin ten gevolge van regterlijke uitspraken, of bij de herziening te brengen.

34. De herziening geschiedt jaarlijks in de tweede helft der maand Februarij.

Daarbij worden de bepalingen der artt. 6—32 in acht genomen.

35. Bij de herziening worden van de lijsten geschrapt allen die daarop verkeerdelijk zijn gebragt, die een of meer der in de kiezers gevorderde vereischten verloren hebben, en die overleden zijn. De namen van hen, die bij de herziening van de lijsten worden geschrapt, worden te gelijk met de in art. 10 bedoelde aanplakking, nederlegging en openbare kennisgeving, afzonderlijk bekend gemaakt.

36. De in de vorige artikelen bedoelde bezwaar- en verzoekschriften, stukken, voor de regtsvorderingen benoodigd, beslissingen, uitspraken, kennisgevingen en door de ontvangers der directe belastingen af te leveren uittreksels uit de kohie-

ren, zijn vrij van zegel, griffie- en registratiekosten. (1)

36bis. De bestuurders van instellingen van wel-
dadigheid, die niet voldoen aan de voorschriften
vervat in de artt. 10bis en 12bis worden gestraft
met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

§ 3. *Van het stemmen der kiezers.* (2)

37. Ten minste acht dagen vóór den ter ver-
kiezing bestemden tijd ontvangt elk kiezer van

(1) Bij missive van den Minister van Finan-
ciën van 17 December 1887 is aan de directeurs
der registratie en domeinen te kennen gegeven,
dat, overeenkomstig de bedoeling der vrijstelling
van zegel- en registratiegeld in dit artikel ver-
vat, de stukken voortvloeiende uit het Koninklijk
besluit van 28 November 1887, S. 211 — welk
besluit onder de bijlagen dezer wet is opgenomen —
op ongezegeld papier kunnen worden geschreven,
terwijl zij gratis behooren te worden geregistreerd,
voor zoover zij niet vrij zijn aan de formaliteit
van registratie, als b. v. de akten van beëdiging
der schatters op grond van art. 70, § 3, n°. 2
der wet van 29 Frimaire VII.

(2) De artt. 125—129 van het Wetboek van
Strafrecht luiden als volgt:

Art. 125. Hij die, bij gelegenheid eener krach-
tens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing,
door geweld of bedreiging met geweld opzettelijk
iemand verhindert zijn kiesrecht vrij en onbe-
lemmerd uit te oefenen, wordt gestraft met ge-
vangenisstraf van ten hoogste een jaar

Art. 126. Hij die, bij gelegenheid eener krach-
tens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing,
door gift of belofte iemand omkoopt om zijn kies-
recht hetzij niet, hetzij op bepaalde wijze uit te
oefenen, wordt gestraft met gevangenisstraf van
ten hoogste zes maanden of geldboete van ten
hoogste driehonderd gulden.

Dezelfde straf wordt toegepast op den kiezer
die zich door gift of belofte tot een of ander
laat omkopen.

Art. 127. Hij die, bij gelegenheid eener krach-
tens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing,
eenige bedriegelijke handeling pleegt waardoor de
stem van een kiezer van onwaarde wordt of een
ander dan de door dien kiezer bedoelde persoon
wordt aangewezen, wordt gestraft met gevangenis-
straf van ten hoogste zes maanden.

Art. 128. Hij die opzettelijk zich voor een ander
uitgevende, aan eene krachtens wettelijk voor-

den voorzitter van den gemeenteraad zijner woonplaats door een gemeente-ambtenaar of over de post een gesloten brief van oproeping, vermeldende den dag, den tijd en de plaats voor de verkiezing aangewezen en bevattende een stembriefje waarop, zoo het eene keuze voor den gemeenteraad geldt, het zegel der gemeente, zoo zij voor de Provinciale Staten of de Tweede Kamer moet geschieden, dat der hoofdplaatsen van het hoofd- en van het onderkiesdistrict staat afgedrukt (1).

schrift uitgeschreven verkiezing deelneemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar.

Art. 129. Hij die, bij gelegenheid eener krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing, opzettelijk eene plaats gehad hebbende stemming verijdelt of eenige bedriegelijke handeling pleegt waardoor aan de stemming een andere uitslag wordt gegeven dan door de wettig ingeleverde stembiljetten zou zijn verkregen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en zes maanden.

(1) De woorden "*of over de post*" zijn in deze alinea ingevoegd bij de wet van 30 December 1887, S. 257, terwijl bij Kon. besluit van 17 Januarij 1888, n°. 10, C. V., vrijstelling van briefport is verleend voor de oproepingsbrieven, met vergunning om de eigenhandige waarmerking op den omslag dier brieven, te vervangen door den afdruk van den stempel der gemeente.

— Bij missive van den Minister van Binnenlandse Zaken van 16 Februarij 1888, n°. 480*bis*, afd. B. B., C. V., is evenwel den wensch te kennen gegeven, dat de bezorging der oproepingsbrieven in den regel geschiede door gemeenteambtenaren en slechts voor zooveel noodig door de post.

Betreffende het zegel van het stembriefje, is door genoemden Minister op 14 Mei 1888 onder n°. 2233, afd. B. B., een schrijven aan de Gedeputeerde Staten in de provinciën, ter mededeeling aan de gemeentebesturen, gerigt. Die missive is onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

In den oproepingsbrief mag de naam van het aftredend lid niet worden vermeld. (Missives van den Minister van Binnenl. Zaken van den 13 Junij 1856, C. V., 5 Mei 1862 en Kon. besluit van 15 Mei 1862, S. 50).

Het gebruik van gekleurd papier bij de stemmingen voor leden van de Tweede Kamer en van

Den kiezer die zijn stembriefje verloren, of er geen ontvangen heeft, wordt gelegenheid verschaft, om er ter secretarie der gemeente een te bekomen.

38. De inlevering van het stembriefje geschiedt in de gemeente, waar de kiezer op de kiezerslijst is gebragt:

bij het bureau van stemopneming van de hoofdplaats van het onder-kiesdistrict, zoo de gemeente met andere zoodanig district uitmaakt;

bij het bureau van de afdeeling of van het onder-kiesdistrict, waarbinnen de kiezer woont, zoo de gemeente in afdeelingen of ouder-kiesdistricten is verdeeld.

39. Het stembriefje, schriftelijk ingevuld, wordt door den kiezer in persoon op de plaats, voor de inlevering bestemd, in de aldaar aanwezige stembus gestoken. (1)

40. De kiezers, die geene krijgslieden zijn, verschijnen ongewapend op de plaats, voor de inlevering der stembriefjes bestemd.

De kiezers houden zich aldaar uitsluitend bezig met de stemmen over te kiezen personen.

41. De inlevering der stembriefjes vangt aan des morgens ten negen ure, en duurt tot des namiddags ten vijf ure, zoo de verkiezing tusschen den 1sten Mei en den laatsten September; tot des namiddags ten vier ure, zoo zij tusschen den

de Prov. Staten, is niet geoorloofd. (Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Mei 1854.)

Op de stembriefjes der hoofdplaatsen van kiesdistricten moeten twee zegels geplaatst worden. (Missive van den Min van Binnenl. Zaken van 3 Dec. 1866, C. V)

(1) De wet verbiedt de invulling van een stembriefje met potlood niet. (Kon. besl. 5 April 1857, Gemeentestem 336.)

Terwijl bij art. 61 niet is bepaald dat briefjes anders dan door handschrift ingevuld, van onwaarde zijn, kan dit artikel (art. 39) niet geacht worden in dien zin schriftelijke invulling voor te schrijven dat briefjes, met drukletters ingevuld, zouden moeten worden geacht niet in aanmerking te komen. (Kon. besluit van 13 Dec. 1875, Gemeentestem 1283)

1sten October en den laatsten April plaats vindt. Zij duurt niet langer dan één dag. (1)

42. De voorzitter van den raad der gemeente, waar de inlevering plaats heeft, zorgt voor eene daartoe geschikte zaal.

Die voorzitter, of die hem vervangt, is voorzitter van het bureau van stemopneming.

Is in eene gemeente meer dan één zoodanig bureau aanwezig, dan wordt het voorzitterschap van het hoofdbureau door den voorzitter van den raad, dat van elk der overige door een lid van den raad, door dezen te verkiezen, bekleed.

43. Het bureau van stemopneming bestaat, behalve uit den voorzitter, uit twee leden van den gemeenteraad, door dezen te verkiezen.

In gemeenten, waar ten gevolge der door den Minister van Binnenlandsche Zaken overeenkomstig artikel 99 gedane aanwijzing van onder-kiesdistricten meerdere bureaux van stemopneming worden vereischt, kunnen, indien de gemeenteraad dit bij verordening bepaalt, leden van bureaux door het collegie van dagelijksch bestuur aangewezen worden uit kiezers, inwoners der gemeente, die telkens voor twaalf maanden daartoe door den gemeenteraad worden benoemd, ten getale van ten hoogste het dubbele der leden van den gemeenteraad; deze benoeming geschiedt vóór 1 Maart en wordt in het nieuwsblad waarin de officieele kennisgevingen van het gemeentebestuur worden geplaatst, aangekondigd; vacaturen in het getal der bedoelde kiezers kunnen tusschentijds, zoo noodig, op gelijke wijze worden aangevuld.

De voorgaande zinsnede is niet toepasselijk op het hoofdbureau van stemopneming.

Elk bureau kan zich door den secretaris en beambten der secretarie van de gemeente doen bijstaan. (2)

(1) Bij besluit van Ged. Staten van Gelderland, van 6 Sept. 1850, B. 624, is inlichting gegeven hoe behoort te worden gehandeld wanneer de dag der stemmingen voor de verkiezing op eenen Israëlitischen feestdag invalt.

(2) Dit artikel is aldus gewijzigd en aangevuld bij de wet van 30 December 1887, S. 257.

— Onder het bijstaan, bedoeld in de laatste

44. Op de tafel, voor het bureau van stemopneming staande, ligt een exemplaar dezer wet en der overeenkomstig art. 31 laatst geslotene kiezerslijst, die bij de verkiezing in aanmerking komt.

45. De tafel is zoodanig geplaatst, dat de kiezers de verrigtingen van het bureau kunnen gadeslaan.

46. Nevens of op de tafel staat de stembus, vervaardigd naar het door Ons daarvoor vast te stellen model, en gesloten met twee verschillende sleutels, waarvan de eene onder den voorzitter, de andere onder den oudsten stemopnemer berust. (1)

47. Tot de stembus wordt niemand toegelaten dan die, volgens de in art. 44 bedoelde lijst, bevoegd is tot de keuze mede te werken.

48. De in art. 43 bedoelde leden van het stembureau zijn stemopnemers; beiden teekenen de namen op van elken kiezer, die een stembriefje in de bus komt doen. Zij ondertekenen met den voorzitter de door hen aldus gehoudene lijsten. (2)

49. De voorzitter van het bureau van stemopneming is belast met de handhaving der orde in de zaal, waar gekozen wordt.

Niet dan op de vordering van het bureau en alleen tot bedwang van wanorde, mag eenige gewapende magt in de zaal of hare toegangen worden geplaatst. De burgerlijke en militaire autoriteiten zijn gehouden aan die vordering te voldoen.

50. Wanneer het bureau bevindt, dat de wanorde in de zaal het behoorlijk inleveren der stem-

alinea van dit artikel, — welke alinea vroeger de laatste zinsnede uitmaakte van het eerste lid van dit artikel — kan ook worden gebragt de opteekening der uitgebragte stemmen door den secretaris en een beambte ter secretarie, terwijl die overigens door één der leden van het stembureau is geschied (Kon. besluit van 31 Oct 1857, Gemeentestem 319, 347. Zie ook het Kon. besluit van 30 December 1877, Gemeentestem 1382.)

(1) Bij Kon. besluit van 8 Augustus 1850, S. 46, is het model der bij de verschillende verkiezingen te gebruiken stembus en de wijze harer sluiting vastgesteld.

(2) Dit artikel is aldus gewijzigd bij de wet van 30 December 1887, S. 257.

briefjes onmogelijk maakt, wordt dit door den voorzitter verklaard. De inlevering wordt daarop terstond geschorst, en tot den volgenden dag, of, is deze een Zondag, tot den daarna volgenden verdaagd.

De stembus, op de in art. 51 bedoelde wijze onmiddellijk te sluiten, wordt overeenkomstig de artt. 53 en 54 behandeld.

51. Zoodra de ter inlevering der stembriefjes in art. 41 bepaalde tijd verstreken is, wordt dit door den voorzitter van het bureau aangekondigd. De stembus wordt daarop, in tegenwoordigheid der in de zaal aanwezige kiezers, terstond verzegeld met het zegel zoo der gemeente waar de verkiezing plaats heeft, als van elk der leden van het bureau van stemopneming. Vooraf wordt de bus, op de door Ons te bepalen wijze, zóó gesloten, dat geene stembriefjes daaruit geligt, of daarin gestoken kunnen worden. (1)

De op het oogenblik van het verstrijken van den tijd in de zaal aanwezige kiezers worden nog tot de bus, vóór hare sluiting, tot inlevering hunner stembriefjes toegelaten.

52. Na afloop hiervan wordt proces-verbaal opgemaakt. Dit is ingerigt overeenkomstig het bij deze wet gevoegd voorschrift (2), en wordt door den voorzitter en de stemopnemers geteekend.

53. Onmiddellijk na de onderteekening van het proces-verbaal, wordt de stembus met hare, in een behoorlijk verzegeld papier geslotene, sleutels en de in art. 48 bedoelde lijsten der kiezers, door den jongsten stemopnemer overgebracht naar den voorzitter van het bureau van stemopneming, of naar dien van het hoofdbureau, zoo het de bus van een onderbureau, of naar dien van het bureau van het hoofd-kiesdistrict, zoo het de bus van een onder-kiesdistrict geldt.

54. De voorzitter bewaart alle de, volgens het vorig artikel, bij hem overgebragte stembussen, sleutels en lijsten, en brengt die, den dag, waarop de opening der stembriefjes moet geschieden, in de voor die opening bestemde zaal.

(1) Zie de aantekening bij art. 46.

(2) Dit voorschrift is op bladz. 39 opgenomen.

55. Het openen der stembriefjes geschiedt in de hoofdplaats van het hoofd-kiesdistrict op den dag, nadat zij zijn ingeleverd.

Ingeval het openen der briefjes den dag nadat zij zijn ingeleverd, in eenig kiesdistrict onmogelijk of hoogst moeilijk blijkt te zijn, kan door Ons, bij een voor elke opening te nemen besluit, het openen voor zoodanig district worden verdaagd. In geen geval geschiedt het openen later, dan op den derden dag, nadat de briefjes zijn ingeleverd.

56. Indien in een onder-kiesdistrict het in art. 50 voorzien geval plaats vindt, geschiedt voor het geheele kiesdistrict, waartoe dat onder-kiesdistrict behoort, de opening op den dag na dien, waarop in dit laatste de stembriefjes zijn ingeleverd, of is deze een Zondag, op den daarna volgenden.

Het zelfde geldt voor eene gemeente, waarin het bedoeld geval slechts voor één bureau van stemopneming heeft plaats gevonden.

57. Het openen der stembriefjes vangt aan des morgens ten negen ure. Het geschiedt in het openbaar (1), door den in art. 54 bedoelden voorzitter en zijn bureau van stemopneming.

In gemeenten, waar de opening schijnen mogt niet in éenen dag te kunnen afloopen, kan het collegie van dagelijksch bestuur uit de voorzitters en leden van de bureaux van stemopneming een of meer onder-bureaux benoemen, om het bovenbedoeld bureau in het openen behulpzaam te zijn.

Deze onderbureaux, ieder van welk door een lid van den raad wordt voorgezeten, ontvangen in de zaal en uit handen van den voorzitter, in art. 54 bedoeld, de door hen te openen bussen met de daarbij behoorende sleutels en lijsten van kiezers, begeven zich naar de voor hen bestemde zalen, nemen bij de opening de artt. 58—64 in acht en maken terstond den uitslag van het door hen bevondene, waarvan zij behoorlijke aanteeke-

(1) Het is geen vereischte dat de deur der zaal opensta, maar het is voldoende dat zij niet is afgesloten, zoodat voor iedereen de gelegenheid bestaat, de stemopneming bij te wonen. (Kon. besluit van 10 Maart 1858, Gemeentestem 359.)

ning houden, bekend aan den gemelden voorzitter, die daarna op de wijze, bij de artt. 65 en volgende voorgeschreven, te werk gaat. (1)

58. De kiezers, die op de in art. 48 bedoelde lijsten voorkomen, en bij de opening tegenwoordig zijn, kunnen, zoo de stemopneming niet overeenkomstig de wet geschiedt, bezwaren inbrengen. Hiervan wordt in het proces-verbaal der opening melding gemaakt.

Bij het openen geldt de bepaling van art. 49.

59. Vóór het openen, worden de briefjes geteld en met het getal der kiezers, die, blijkens de lijsten, stemden, vergeleken. De briefjes worden, zoo er verschillende bussen te ledigen zijn, ongeopend ondereengemengd.

60. Bij het openen, wordt de inhoud van elk briefje door den voorzitter overluid voorgelezen, door den oudsten stemopnemer nagezien en door beide stemopnemers opgeteekend.

61. Van onwaarde zijn de briefjes, die het in art. 37 bedoeld zegel missen; die onderteeekend zijn (2); geen persoon duidelijk aanwijzen (3); niet ingevuld zijn; andere stembriefjes omvatten, of daaraan opzettelijk zijn vastgehecht. (4)

(1) Dit artikel is aldus gewijzigd bij de wet van 30 December 1887, S. 257.

(2) Een paraphe onder een stembriefje is geen onderteekening. (Kon. besluit van 20 December 1861, C. V.)

(3) Een stembriefje ingevuld met den naam van een overledene, wijst geen persoon aan. Het behoort dus van onwaarde te worden verklaard. Zie het Kon. besluit van 23 Maart 1886, S. 44, houdende, met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Gelderland, handhaving van dat van den raad der gemeente Hattem tot toelating van een persoon bij herstemming gekozen met 50 stemmen, terwijl hij die met hem in herstemming kwam, doch, vóór den dag voor de inlevering van de stembriefjes bepaald, was overleden, 52 stemmen had verkregen, welke stemmen het stembureau evenwel van onwaarde verklaarde.

(4) Niet alleen het buitenste briefje maar alle briefjes die andere omvatten of daaraan opzettelijk zijn vastgehecht, zijn van onwaarde. (Kon. besluit van 16 Augustus 1866, C. V.)

Een in de stembus gevonden briefje, vast-

De in een briefje ingevulde naam van een lid der vergadering, ter wier aanvulling wordt gestemd, welks beurt van aftreding op het tijdstip, waarvoor de verkiezing geschiedt, nog niet is gekomen, wordt voor niet geschreven gehouden.

62. Het bureau van stemopneming beslist over de waarde van het briefje, welks geldigheid wordt betwijfeld, terstond nadat het is geopend. De voorzitter maakt de redenen van twijfel en de beslissing onmiddellijk bekend.

63. De briefjes, die meer of minder namen, dan er personen te kiezen zijn, inhouden, gelden.

64. De, na het voor de keuze vereischte getal, in een briefje vermelde namen komen niet in aanmerking en worden niet voorgelezen door den voorzitter, die echter deze omstandigheid bekend maakt.

65. Terstond na den afloop der opening, wordt door den voorzitter bekend gemaakt het getal der briefjes, die, na aftrek der van onwaarde verklaarde, overgebleven zijn; dat der stemmen, welke dien ten gevolge de volstreckte meerderheid uitmaken; en dat der stemmen, op elken persoon uitgebragt. (1)

66. Eene verkregene meerderheid van stemmen geldt niet, wanneer daarop een tusschen het getal der in de bussen gevondene stembriefjes en dat der kiezers, die stemden, bestaand verschil van invloed heeft kunnen zijn. Het bureau van stemopneming neemt ten dien aanzien eene beslissing, die door den voorzitter wordt bekend gemaakt.

67. Nadat de uitslag der stemming is medegedeeld, wordt proces-verbaal opgemaakt.

Dit is ingerigt overeenkomstig het bij deze wet gevoegd voorschrift, en wordt door den voorzitter en de stemopnemers geteekend. (2)

zittende aan den oproepingsbrief, waarop de naam van een kiezer is vermeld, kan in den zin van dit artikel niet geacht worden onderteekend en mitsdien ongeldig te zijn. (Kon. besluit van 29 November 1879, S. 204.)

(1) Zie over de berekening der volstreckte meerderheid van stemmen bij gelijktijdige verkiezing van meer dan een raadslid, de missive van den Min. van Binnenl. Zaken van 6 Mei 1856, C. V.

(2) Dit voorschrift is opgenomen op blad. 40. Van den uitslag der verkiezingen van leden

68. Binnen vier en twintig uren na den afloop der stemopneming, worden aan het bestuur der gemeente, waar deze heeft plaats gehad, de processen-verbaal, bij art. 52 en het vorig artikel bedoeld, ingezonden. Daarbij worden de geopende stembriefjes die gelden en die van onwaarde zijn verklaard, in twee afzonderlijke, met de zegels der leden van het bureau van stemopneming behoorlijk verzegelde, pakken gesloten, gevoegd.

69. Het gemeentebestuur bewaart de processen-verbaal, en doet afschriften daarvan terstond aan plakken en ter secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nederleggen. Het bewaart de stembriefjes gedurende een jaar, en vernietigt ze vervolgens (1)

70. De bepalingen der artt. 37—69 gelden in elk geval, dat eene herstemming, of andermaal eene vrije stemming moet plaats hebben.

De laatste heeft altijd plaats, wanneer een bureau van stemopneming heeft beslist, dat een tusschen het getal der in de bussen gevondene stembriefjes en dat der kiezers, die stemden, bestaand verschil op eene verkregene meerderheid van stemmen van invloed heeft kunnen zijn.

TWEDE AFDEELING.

Van de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en van hunne aftreding

§ 1. *Van de afgevaardigden ter Eerste Kamer.*

71. Leden der Eerste Kamer kunnen alleen zijn

der Tweede Kamer van de Staten-Generaal behoort door de voorzitters der stembureaux voor de verkiezingen met de opening der stembussen belast, onverwijld per telegraaf aan het departement van Binnenlandsche Zaken mededeeling te worden gedaan overeenkomstig het model, nader vastgesteld bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 Junij 1879, litt. E, afd. B. B.

(1) De vernietiging van de stembriefjes, na verloop van één jaar, behoort bij besluit of proces-verbaal te worden geconstateerd. (Mmissive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Junij 1868, C. V.)

mannelijke Nederlanders, die niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn, den ouderdom van dertig jaren vervuld hebben en of behooren tot de hoogstaangeslagenen in de Rijks directe belastingen of een of meer hooge en gewigtige openbare betrekkingen, door de wet aangewezen, bekleeden of bekleed hebben. Deze betrekkingen worden voor de eerste maal aangewezen bij algemeenen maatregel van bestuur, welke van kracht blijft tot dat die door eene wet wordt vervaagen. (1) Het voorstel van zoodanige wet wordt binnen twee jaren na het in werking treden der veranderingen in de Grondwet bij de Staten-Generaal ingediend.

72. In elke provincie wordt door Gedeputeerde Staten eene lijst opgemaakt, hen aanwijzende, die in de op het oogenblik van het vaststellen der lijst tot de loopende dienst behoorende kohieren, in de rijks-directe belastingen, zoo in opcenten als in hoofdsom, het hoogst zijn aangeslagen.

De bepaling van art. 4 is daarbij van toepassing.

De aanslag der vrouw in de directe belastingen wordt beschouwd als staande ten name van haren man, die van minderjarige kinderen als staande ten name van hunnen vader, voor zooveel betreft de goederen, waarvan hij het vruchtgenot heeft.

73. Het opmaken der lijst geschiedt jaarlijks in de eerste helft der maand April naar aanleiding der jaarlijks vóór 1 April aan Gedeputeerde Staten door de ontvangers der directe belastingen in te zenden door hen te waarmerken opgaven, waarin elke belastingsschuldige op hunne tot de loopende dienst behoorende kohieren voorkomende en het bedrag waarvoor hij in elke belasting afzonderlijk is aangeslagen, wordt aangewezen.

Gedeputeerde Staten noodigen de inwoners der provincie uit, om, zoo zij elders in de rijks-directe belastingen zijn aangeslagen, daarvan vóór den 1sten April te doen blijken.

74. Gedeputeerde Staten brengen op de lijst zoodanig getal personen, binnen de provincie wonende,

(1) Aangewezen bij besluit van 14 Februari 1888, S. 22, onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

dat op iedere vijftien honderd inwoners der provincie één tot lid der Eerste Kamer uit dezen hoofde verkiesbaar zij.

75. (*Vervallen.*)

76. De lijst vermeld, behalve den naam, de voornamen van den hoogst aangeslagene, de plaats en dagteekening zijner geboorte, de dagteekening zijner naturalisatie, zoo deze heeft plaats gevonden, het bedrag, waarvoor hij in elke belasting afzonderlijk is aangeslagen, en waar de aanslag is geschied.

77. De lijst wordt, uiterlijk op den laatsten April, door Gedeputeerde Staten vastgesteld en dadelijk geplaatst in een dagblad der provincie en in de *Nederlandsche Staatscourant*.

78. Elk Nederlander die niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen heeft verloren noch van de verkiesbaarheid ontzet is, is bevoegd tegen de lijst bezwaren in te dienen, wanneer daarop:

1°. zijn naam of die van een ander in strijd met de bepalingen van artt. 72—76 niet of niet behoorlijk voorkomt;

2°. de naam is gebragt van iemand die een of meer der in art. 71 vermelde vereischten, om als hoogstaangeslagene verkiesbaar te zijn, mist.

79. De bezwaren worden vóór den vijftienden Mei, bij verzoekschrift, door de noodige bewijsstukken gestaafd, bij Gedeputeerde Staten ingediend.

80. In het geval onder n°. 2 van art. 78 bedoeld, geeft de griffier der Staten aan den persoon, wiens weglating van de lijst wordt gevraagd, binnen vier en twintig uren schriftelijk daarvan kennis.

Deze kan ter provinciale griffie inzage nemen van het verzoekschrift met bijgevoegde stukken, en zijne wederlegging schriftelijk inleveren.

81. Gedeputeerde Staten beslissen over de bezwaren, binnen veertien dagen nadat zij zijn ingediend; verbeteren de lijst, zoo als zij vinden te behooren, en geven van hunne beschikking, met redenen omkleed, terstond kennis aan de belanghebbenden.

De voorschriften van het 2^e en 3^e lid van art. 14 zijn hier van toepassing.

82. Gedurende acht dagen, te rekenen van den

dag dezer beteekening, kunnen de belanghebbenden die in de beslissing van Gedeputeerde Staten niet berusten, de zaak, bij een met redenen omkleed verzoekschrift, vergezeld van de bewijsstukken en van een afschrift der beschikking van Gedeputeerde Staten, onderwerpen aan de uitspraak der arrondissements-regtbank, binnen wier ressort de lijst is opgemaakt.

Daarbij worden de bepalingen der artt. 15—28 in acht genomen.

83. Gedeputeerde Staten zorgen, dat in de lijst de wijzigingen, bevolen bij regterlijke uitspraken die in kracht van gewijsde zijn gegaan, op vertoon dier uitspraken, onmiddellijk worden gebragt, en, is de lijst reeds gesloten, afzonderlijk in de dagbladen, aangewezen bij de artt. 77 en 84, worden vermeld.

84. Gedeputeerde Staten sluiten de lijst uiterlijk op den 8sten Junij, doen haar op nieuw plaatsen in een dagblad der provincie en in de *Nederlandsche Staatscourant*, en zenden dadelijk afschrift der lijst aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

85. De geslotene lijst blijft, behoudens de daarin ten gevolge van regterlijke uitspraken te brengen wijzigingen, van kracht tot den 8sten Junij van het volgende jaar

86. De bepaling van art. 36 is van toepassing op de in de artt. 72—81 bedoelde gelijksoortige stukken.

87. De leden der Eerste Kamer worden door de Provinciale Staten gekozen, op de door de provinciale wet bepaalde wijze.

88. De gewone tijd ter hunner verkiezing is de tweede Dingsdag der maand Julij.

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden derden Dingsdag van September naar den rooster moeten aftreden.

89. De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen dertig dagen na dat openvallen.

In geval van ontbinding der Eerste Kamer geschiedt de verkiezing van de leden der nieuwe kamer binnen veertig dagen na de dagteekening van het besluit tot ontbinding.

90. Gedeputeerde Staten zenden ten spoedigste

aan den benoemde een door den voorzitter en den griffier te teekenen uittreksel uit de notulen der Staten-vergadering, waarin hij is benoemd.

Dit uittreksel vermeldt het getal der bij de stemming tegenwoordige leden van de Staten, dat der op den benoemde uitgebragte stemmen, en de omstandigheden, die op de geldigheid der stemming van invloed geweest zijn. Het strekt den benoemde tot geloofsbrief.

91. De benoemde geeft, bij het bekomen van het uittreksel, een bewijs van ontvangst daarvoor af, en, binnen drie weken na de dagteekening van dat bewijs, kennis aan de Gedeputeerde Staten, of hij de benoeming aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen.

92. Die in meer dan ééne provincie is benoemd, verklaart aan de Gedeputeerde Staten dier provinciën, binnen den in het vorig artikel gestelden termijn, welke benoeming hij aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder verklaring voorbijgaan, geacht geene der op hem uitgebragte benoemingen aan te nemen.

93. Binnen veertien dagen, nadat Gedeputeerde Staten kennis hebben bekomen, dat een benoemde de benoeming niet aanneemt, of nadat de in de artt. 91 en 92 bepaalde tijd verstreken is, doen de Provinciale Staten eene nieuwe keuze.

94. De tot lid der Eerste Kamer benoemde legt, indien hij voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over een uittreksel, voor zooveel zijn persoon betreft, van de provinciale lijst van hoogstaangeslagenen, waarop hij gebragt is en eene door hem zelve af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt. (1) Indien hij niet voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, legt hij nevens zijn geloofsbrief en de verklaring vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt, over een uittreksel uit de geboorteregisters of bij gemis daarvan eene acte

(1) Deze verklaring is vrij van zegel en van het *regt* van registratie. (Kon. besluit van 5 November 1851, n°. 68, C. V.)

van bekendheid, waaruit de tijd en plaats zijner geboorte blijken en eene verklaring, vermeldende welke der hooge en gewigtige openbare betrekkingen, bedoeld in art. 71, hij bekleed heeft

95. De leden der Eerste Kamer kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan de Kamer, die het ter kennis brengt van den Minister van Binnenlandsche Zaken, of, zoo de zitting der Kamer gesloten is, aan dien Minister.

96. Een lid der Eerste Kamer, op geene der geslotene provinciale lijsten van hoogstaangeslagenen meer genoemd noch daarop, ten gevolge van regterlijk eindvonnis hersteld, of daarvan ten gevolge van zoodanig vonnis geschrapt, houdt op lid te zijn, tenzij hij eene of meer der hooge en gewigtige openbare betrekkingen, bedoeld in art. 71, bekleedt of bekleed heeft. Hij geeft hiervan kennis aan de Kamer, met vermelding der reden. De nieuwe keuze geschiedt binnen dertig dagen na de dagteekening der laatst geslotene lijst, of, is de zaak in regten gebragt, na die van het eindvonnis.

97. Hetzelfde vindt plaats, wanneer een lid der Eerste Kamer ophoudt Nederlander te zijn of een der andere in art. 71 vermelde vereischen verliest of na zijne verkiezing een bezoldigd Staatsambt aanneemt, dat hij niet reeds tijdens die verkiezing vervulde.

De nieuwe keuze geschiedt alsdan binnen dertig dagen na den dag, waarop de Minister van Binnenlandsche Zaken kennis van het feit heeft bekomen.

§ 2. *Van de afgevaardigden ter Tweede Kamer.*

98. Leden der Tweede Kamer kunnen alleen zijn maanlijke Nederlanders, die niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn en den ouderdom van dertig jaren hebben vervuld.

99. De leden der Tweede Kamer worden gekozen in de kiesdistricten, waarin het Rijk wordt verdeeld, door hen, die op de in art. 6 bedoelde lijst van kiezers voor deze Kamer zijn gebragt.

Eene bij deze wet gevoegde tabel (1) regelt de verdeeling des Rijks in kiesdistricten, en bepaalt het getal der in elk district te kiezen leden.

Onderkiesdistricten worden, na gehoord advies der Gedeputeerde Staten, door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen.

100. De gewone tijd ter verkiezing der leden van de Tweede Kamer is de tweede Dingsdag der maand Junij.

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden derden Dingsdag van September moesten aftreden.

101. De verkiezing ter vervulling der plaatsen die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen dertig dagen na dat openvallen.

In geval van ontbinding der Tweede Kamer, geschiedt de verkiezing van de leden der nieuwe Kamer binnen veertig dagen na de dagteekening van het besluit tot ontbinding. (2)

102. De verkiezing geschiedt in de onderkiesdistricten op denzelfden dag, als in de hoofdkiesdistricten.

103. Bij eene eerste stemming wordt niemand benoemd, dan met volstreckte meerderheid van stemmen.

Bij herstemming, noodzakelijk wanneer die meerderheid bij de eerste stemming niet is verkregen, wordt men benoemd met de meeste stemmen. (3) Indien de stemmen staken, is de oudste in jaren de benoemde.

In geval van gelijken ouderdom beslist het lot.

(1) Die tabel, zooals zij bij art. VII van de Additionele artikelen der Grondwet is vastgesteld, komt voor op bladz 42.

(2) De burgemeester der hoofdplaats van het kiesdistrict geeft kennis aan de verschillende gemeenten van het district, van den dag waarop eene buitengewone verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ook in geval van herstemming, zal plaats hebben. (Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 22 Junij 1866, C. V.)

(3) De Minister van Binnenlandsche Zaken, heeft bij missives van 23 Julij 1850 en 5 Julij 1851, C. V., inlichtingen gegeven ter uitvoering.

104. Wanneer bij eene eerste stemming geene volstrekte meerderheid is verkregen, wordt onmiddellijk door het bureau eene lijst opgemaakt, bevattende tweemaal zoo veel namen als er personen te benoemen zijn.

Op de lijst worden gebragt zij, die bij de eerste stemming de meeste stemmen hebben erlangd.

In geval bij de eerste stemming de stemmen tusschen meer dan het in de eerste zinsnede bedoeld getal personen waren verdeeld, worden op de lijst alleen gebragt, die aldus de meeste stemmen hebben verkregen.

Deze lijst, aan de besturen van alle de gemeenten van het kiesdistrict terstond op te zenden, wordt met den in art. 37 bedoelden brief van oproeping, aan de kiezers gezonden. De stemming over de op de lijst vermelde personen geschiedt binnen veertien dagen na de dagteekening van het in art. 67 bedoelde proces-verbaal.

105. Het bureau van stemopneming der plaats, waar de opening der stembriefjes is geschied, zendt ten spoedigste aan den benoemde een door den voorzitter en een der stemopnemers geteekend afschrift van het in art. 67 bedoelde proces-verbaal. Het zendt hem, is hij bij herstemming gekozen, afschrift zoo van het verbaal, dat na de eerste stemming, als van hetgeen na de herstemming is opgemaakt. (1)

Dit afschrift strekt den benoemde tot geloofsbrief.

106. De benoemde geeft, bij het bekomen van het afschrift, een bewijs van ontvang daarvoor af, en, binnen drie weken na de dagteekening van dat bewijs, kennis aan het genoemd bureau van stemopneming, of hij de benoeming aanneemt. (2)

(1) Afschriften van deze processen-verbaal moeten door de burgemeesters der hoofdplaatsen van de kiesdistricten, aan den Minister van Binnenlandsche zaken worden gezonden. (Circulaires van dien Minister van 30 Augustus 1850, litt. D. 2^e Afd., 2 Juli 1875, N°. 16 2^e Afd. en 7 December 1888, N°. 5199 Afd. B. B., C. V.)

(2) Deze kennisgeving moet door den voorzitter van het kiesbureau onmiddellijk aan den Minister van Binnenlandsche Zaken worden medegedeeld. (Missive van den Minister van Binnenl. Zaken van 31 Mei 1853, litt. A.)

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen.

107. Die in meer dan één kiesdistrict is benoemd, verklaart aan de bureaux van stemopneming der hoofdplaatsen van die districten, binnen den in het vorig artikel gestelden termijn, welke benoeming hij aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder verklaring voorbijgaan, geacht geene der op hem uitgebragte benoemingen aan te nemen.

108. Wanneer een benoemde zijne benoeming niet aanneemt, of de in artt. 106 en 107 bepaalde tijd verstreken is, geeft het bureau van stemopneming der hoofdplaats van het betrokken kiesdistrict daarvan onmiddellijk kennis aan de besturen van alle de gemeenten van het district.

Binnen veertien dagen na de kennisgeving geschiedt eene nieuwe keuze. (1)

109. Hetzelfde vindt, zoo iemand de benoeming in één district heeft aangenomen, en in een ander op de lijst dergenen, waarover moet worden herstemd, staat, in dit laatste district plaats.

Te dien einde geeft het bureau van het eerstgenoemde district aan dat van het laatste onmiddellijk kennis van de aanneming.

110 De dag voor de, ter vervulling eener in de Tweede Kamer openvallende plaats, noodige herstemming of nieuwe stemming wordt bepaald door den Minister van Binnenlandsche Zaken, die, zoodra zich een der in de artt. 104, 108 en 109 bedoelde gevallen voordoet, daarvan door het bureau van stemopneming der hoofdplaats van het kiesdistrict wordt verwittigd.

111. De tot lid der Tweede Kamer benoemde legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over: een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken, en eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen, die hij bekleedt (2)

(1) Zie de aantekening op art. 101.

(2) Het uittreksel uit de geboorteregisters, de acte van bekendheid en de verklaring, zijn vrij van zegel. De beide laatstgenoemde stukken zijn

112. De artt. 95 en 97 zijn op de leden der Tweede Kamer van toepassing.

§ 3. *Van de aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer.*

113. Een derde gedeelte van de leden der Eerste Kamer treedt om de drie jaren af.

Het eerste aftredende derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 4, Noordholland 3, Utrecht 1, Friesland 1, Overijssel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het tweede bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Utrecht 1, Friesland 1, Overijssel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Friesland 2, Overijssel 1, Groningen 1 en Limburg 1, te zamen 16 leden.

114. (*Vervallen.*)

115. Bij ontbinding der Eerste Kamer begint de rooster van aftreding telkens op nieuw te werken over twee jaren, te beginnen met den eerstvolgenden derden Dingsdag in September.

Bij ontbinding der Tweede Kamer treden de leden af drie jaren na den eerstvolgenden derden Dingsdag in September.

116. Het lot bepaalt den tijd, waarop elk lid der Eerste Kamer naar den rooster aftreedt, zoverre deze dien tijd niet zelf heeft aangewezen.

117. Die ter vervulling eener buiten den gewonen tijd van aftreding opengevallen plaats tot lid der Eerste of Tweede Kamer is verkozen, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden.

Overgangsbepalingen. (1)

118. Eene bij de wet gevoegde tabel wijst

tevens vrij van het *regt* van registratie. (Kon. besluit van 5 November 1851, n°. 68, C. V.)

(1) De artt. VI, VIII, IX en XI der Additionele artikelen van de Grondwet, bevatten mede overgangsbepalingen, in verband met de herziening der kieswet.

aan, in welk der nieuwe kiesdistricten, omschreven in de bij art. 99 vermelde tabel, elk der tegenwoordige leden van de Tweede Kamer geacht wordt te zijn gekozen.

119. De eerste opmaking der in art. 6 bedoelde lijsten van kiezers van leden der Tweede Kamer en der Provinciale Staten geschiedt in de eerste helft der maand Julij.

De lijsten worden uiterlijk op den 15den Julij vastgesteld en uiterlijk op den 15den Augustus gesloten.

120. De in art. 72 bedoelde lijsten van hoogst aangeslagenen, worden in het jaar 1850 opge maakt in de eerste helft der maand Julij, uiterlijk op den 15den Julij vastgesteld en uiterlijk op den 15den Augustus gesloten.

Zij blijven van kracht tot den 8sten Junij 1851.

121. Bij de eerste opmaking der in de beide voorgaande artikelen bedoelde lijsten komt alleen in aanmerking de aanslag op de kohieren der directe belastingen op den 30sten April van dit jaar tot de loopende dienst behorende.

122. De verkiezing ter vervulling der plaatsen van de leden der Tweede Kamer, die met den derden Maandag van September 1850 moeten aftreden, geschiedt op den laatsten Dingsdag der maand Augustus.

123. Deze wet is verbindende met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegien en Ambtenaren, wiens zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 4 Julij 1850.

(get.)

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.)

THORBECKE.

(Uitgeg. 7 Julij 1850.)

VOORSCHRIFT *van het in art. 52
bedoelde proces-verbaal.*

Proces-verbaal van de inlevering van stembriefjes, die ten behoeve der keuze van . . . lid (leden) van de Tweede Kamer (de Staten van den gemeenteraad) heeft plaats gevonden den 18 , in de gemeente (onder-kiesdistrict) (hoofdkiesdistrict).

Het bureau van stemopneming neemt in de ter inlevering der stembriefjes bestemde zaal plaats, des morgens ten ure.

Het is zamengesteld uit den heer voorzitter, en de heeren
(1) stemopnemers.

De lijst der kiezers, die bij de verkiezing in aanmerking komt, mitsgaders een exemplaar der wet, regelende het kiesrecht en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer, wordt op de tafel, voor het bureau staande, nedergelegd.

De stembus, na onderzocht en volkomen ledig bevonden te zijn, wordt met twee sleutels gesloten, waarvan de ééne door den voorzitter van het bureau, de andere door den heer als oudsten stemopnemer, in bewaring wordt genomen.

In de stembus zijn briefjes geworpen door de op de nevensgevoegde lijst vermelde kiezers.

En is dit zonder stoornis der orde afgelopen.

(Heeft zich het in art. 50 bedoeld geval voorgedaan, daarvan hier melding te maken.)

Ten ure wordt door den voorzitter verklaard, dat de ter inlevering der stembriefjes bestemde tijd verstreken is.

Onmiddellijk daarop is de stembus met het zegel der gemeente en met de zegels van ons ondergeteekenden behoorlijk verzegeld, nadat die vooraf op de daartoe voorgeschrevene wijze was gesloten.

De bus is daarna, met hare beide, in een door

(1) De woorden "*leden van den gemeenteraad*" die voorafgingen aan het woord "*stemopnemers*", zijn bij de wet van 30 December 1887, S. 257, uit het voorschrift vervallen.

ons insgelijks behoorlijk verzegeld papier gesloten, sleutels, aan den heer, als jongsten stemopnemer, ter hand gesteld, om die te brengen, waar het behoort.

En is hiervan terstond proces-verbaal opge maakt, in tegenwoordigheid van de in de zaal aanwezige kiezers.

Gedaan te den 18 . .

Voorzitter.

} *Stemopnemers.*

VOORSCHRIFT *van het in artikel 67 bedoelde proces-verbaal.*

Proces-verbaal van de opening der stembriefjes, die ter benoeming van lid (leden) van de Tweede Kamer, (de Staten van, den gemeenteraad) den 18 . . zijn ingeleverd.

Op heden den 18 . . in de gemeente (zoo het de benoeming van leden der Tweede Kamer of der Provinciale Staten geldt, te vermelden, dat de gemeente de hoofdplaats is van het hoofd-kiesdistrict), is door het bureau van stemopneming in de ter inlevering van stembriefjes bestemde zaal plaats genomen, des morgens ten . . . ure.

Het bureau is zamengesteld uit den heer voorzitter, en de heeren leden van den gemeenteraad, stemopnemers.

De voorzitter plaatst op de tafel . . stembus (stembussen) bij hem, den 18 . . overgebracht uit de gemeente (In te vullen de namen van al de gemeenten, waaruit bussen zijn overgebracht.) (Hier te vermelden, in het bij de tweede zinsnede van art. 57 bedoelde geval, dat en hoeveel bussen aan een of meer onderbureaux ter opening zijn overgegeven, de namen van de leden dier bureaux, en dat die leden van hunne bevinding behoorlijk verslag hebben gedaan.)

De zegels der bussen worden onderzocht en bevonden (geschonden of ongeschonden) te zijn.

De bussen worden achtereenvolgens geopend en bevonden . . stembriefjes te bevatten.

Dit getal met de lijst der kiezers, die briefjes hebben ingeleverd, vergeleken zijnde, is gebleken te zijn even groot als (grooter, kleiner dan) het getal dier kiezers.

Nadat de briefjes zijn ondereengemengd, worden zij door den voorzitter een voor een geopend en overluid voorgelezen.

Het bureau heeft van onwaarde verklaard
. briefjes.

(In te vullen de redenen.)

Het getal der geldige uitgebragte stemmen is mitsdien geweest

Van dit getal zijn uitgebragt op

(In te vullen de namen van allen op welke stemmen zijn uitgebragt.)
.

Hebben alzoo de volstreckte meerderheid van stemmen (de meeste stemmen) verkregen
.

(In te vullen de namen van hen, die de meerderheid of de meeste stemmen hebben bekomen.) (Hier te vermelden, of het verschil tusschen het getal gevonden briefjes en dat der kiezers die stemden, op de stemming van invloed heeft kunnen zijn.)

Is (zijn) derhalve verkozen tot lid (leden) van
.

(In te vullen de namen der gekozenen.) (Is geene meerderheid verkregen, te vermelden, wie de personen zijn, waarover herstemming moet plaats vinden, en dat van die personen de in art. 104 bedoelde lijst (1) is opgemaakt.)

En zijn tegen deze opening van stembriefjes,

(1) De gemeentewet, eene wet van latere dagteekening dan de kieswet, heeft bij art. 11 nadere voorschriften gegeven voor het geval van herstemming. Blijkt dus dat eene herstemming voor een lid van den gemeenteraad noodig is, dan moet de hier bedoelde lijst krachtens art. 11 der gemeentewet worden opgemaakt en dat artikel in het procesverbaal worden vermeld.

door de in de zaal aanwezige kiezers geene bezwaren ingebracht.

(Ingeval bezwaren zijn ingebracht, die alhier te vermelden.)

En is na afloop van dit een en ander proces-verbaal opgemaakt, in tegenwoordigheid van allen die zich in de zaal bevonden.

Gedaan te den 18 .

Voorzitter.

} *Stemopnemers.*

TABEL, bedoeld in art. 99 houdende regeling van de verdeeling des Rijks in kies-districten en bepaling van het getal der in elk district te kiezen leden.

HOOFDKIESDISTRICTEN.

Groningen.

GEMEENTEN VAN HET HOOFDKIESDISTRICT.

Groningen, Haren, Noorddijk, Bedum, Ten Boer, Slochteren, Hoogezand.

Getal te kiezen leden 2.

Zuidhorn.

Zuidhorn, Aduard, Ezinge, Leens, Ulrum, Oldehove, Grijpskerk, Oldekerk, Grootegast, Marum, Adorp, Hoogkerk, Leek, Kloosterburen, Winsum.

Getal te kiezen leden 1.

Appingedam.

Appingedam, Delftzijl, 't Zandt, Bierum, Uithuizermeeden, Uithuizen, Usquert, Warffum, Eenrum, Baflo, Stedum, Middelstum, Kantens, Loppersum.

Getal te kiezen leden 1.

Winschoten.

Winschoten, Termunten, Nieuwe Schans, Beerta, Nieuwolda, Midwolda, Finsterwolde, Noordbroek, Zuidbroek, Scheemda, Bellingwolde, Wedde.

Getal te kiezen leden 1.

Veendam.

Veendam, Meeden, Sappemeer, Muntendam,
Oude-Pekela, Nieuwe-Pekela, Vlagtwedde, Onst-
wedde.

Getal te kiezen leden 1.

Assen.

Assen, Wildervank, Zuidlaren, Anlo, Gieten,
Gasselte, Roden, Peize, Eelde, Norg, Vries,
Rolde.

Getal te kiezen leden 1.

Emmen.

Emmen, Borger, Odoorn, Schoonebeek, Dalen,
Zweelo, Sleen, Oosterhesselen, Coevorden, Wes-
terbork, Beilen.

Getal te kiezen leden 1.

Leeuwarden.

Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Idaarderadeel.

Getal te kiezen leden 1.

Harlingen.

Harlingen, Barradeel, Wonseradeel, Bolsward,
Workum, Hindeloopen.

Getal te kiezen leden 1.

Franeker.

Franeker, Franekeradeel, 't Bildt, Menaldu-
madeel, Baarderadeel, Hennaarderadeel.

Getal te kiezen leden 1.

Sneek.

Sneek, Wijmbritseradeel, Stavoren, Hemelu-
mer-Oldephaert, IJlst, Gaasterland, Sloten, Rau-
werderhem, Doniawerstal.

Getal te kiezen leden 1.

Schoterland.

Schoterland, Utingeradeel, Opsterland, Has-
kerland, Aengwirden.

Getal te kiezen leden 1.

Dokkum.

Dokkum, Oostdongeradeel, Westdongeradeel,
Dantumadeel, Ferwerderadeel, Ameland, Schier-
monnikoog.

Getal te kiezen leden 1.

Bergum.

Kollumerland, Achtkarspelen, Tietjerkstera-
deel, Smallingerland.

Getal te kiezen leden 1.

Wolvega.

Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Lemsterland, Smilde, Diever, Vledder, Havelte.

Getal te kiezen leden 1.

Steenwijk.

Steenwijk, Steenwijkerwold, Oldemarkt, Kuinre, Blankenham, Blokzijl, Stad-Vollenhove, Ambt-Vollenhove, Giethoorn, Wanneperveen, Zwartsluis, Staphorst, Hasselt, Genemuiden, Nieuwleusen.

Getal te kiezen leden 1.

Meppel.

Meppel, Dwingelo, Nijeveen, Ruinen, Ruinerwold, Hoogeveen, Zuidwolde, de Wijk, Avereest.

Getal te kiezen leden 1.

Zwolle.

Zwolle, Zwollerkerspel, Dalfsen, Wijhe, Heino.

Getal te kiezen leden 1.

Kampen.

Kampen, Kamperveen, Grafhorst, IJsselmuiden, Wilsum, Zalk en Veecaten, Oldebroek, Elburg, Doornspijk, Heerde, Hattem.

Getal te kiezen leden 1.

Ommen.

Stad-Ommen, Ambt-Ommen, Gramsbergen, Stad-Hardenberg, Ambt-Hardenberg, den Ham, Hellendoorn, Vriezenveen, Raalte, Holten.

Getal te kiezen leden 1.

Almelo.

Stad-Almelo, Ambt-Almelo, Tubbergen, Ootmarsum, Denekamp, Wierden, Weerselo, Borne, Rijssen.

Getal te kiezen leden 1.

Enschede.

Enschede, Oldenzaal, Losser, Haaksbergen, Hengelo, Lonneker.

Getal te kiezen leden 1.

Deventer.

Deventer, Diepenveen, Bathmen, Voorst, Olst.

Getal te kiezen leden 1.

Lochem.

Lochem, Markelo, Goor, Stad-Delden, Ambt-Delden, Diepenheim, Gorssel, Laren, Borculo, Neede, Eibergen, Ruurlo, Groenlo.

Getal te kiezen leden 1.

Zutphen.

Zutphen, Vorden, Warnsveld, Brummen,
Hengelo, Steenderen, Hummelo, Doesburg.

Getal te kiezen leden 1.

Doetinchem.

Stad-Doetinchem, Ambt-Doetinchem, Winters-
wijk, Aalten, Lichtenvoorde, Wisch, Dinxperlo,
Zelhem, Gendringen.

Getal te kiezen leden 1.

Rheden.

Rheden, Zevenaar, Rozendaal, Westervoort,
Duiven, Huissen, Didam, Angerlo, Berg, Wehl,
Herwen en Aerdt.

Getal te kiezen leden 1.

Arnhem.

Arnhem.

Getal te kiezen leden 1.

Elst.

Elst, Wageningen, Doorwerth, Renkum, Val-
burg, Heteren, Hemmen, Bemmeloord, Gent, Pan-
nerden, Ewijk, Beuningen.

Getal te kiezen leden 1.

Nijmegen.

Nijmegen, Millingen, Ubbergen, Groesbeek,
Heumen.

Getal te kiezen leden 1.

Druten.

Druten, Overasselt, Wijchen, Balgoij, Baten-
burg, Bergharen, Horssen, Appeltern, Driel,
Hurwenen, Rossum, Zaltbommel, Ammerzoden,
Brakel, Zuilichem, Poederoijen, Hedel, Kerk-
wijk, Gameren, Dreumel, Wamel, Heerwaarden.

Getal te kiezen leden 1.

Tiel.

Tiel, Zoelen, Geldermalsen, Wadenoijen,
Est en Opijnen, Ophemert, Varik, Deil, Beesd,
Waardenburg, Haaften, Maurik, Lienden, IJzen-
doorn, Echteld, Dodewaard, Kesteren.

Getal te kiezen leden 1.

Wijk bij Duurstede.

Wijk bij Duurstede, Driebergen, Rijsenburg,
Langbroek, Cothen, Werkhoven, Odijk, Houten,
Schalkwijk, Tull en 't Waal, Jutphaas, Vrees-
wijk, IJsselstein, Lopik, Jaarsveld, Benschop,

Willige Langerak, Montfoort, Hoenkoop, Polsbroek, Willeskop, Snelrewaard, Culenborg, Beusichem, Buren, Buurmalsen.

Getal te kiezen leden 1.

Ede.

Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal, Rhenen, Amerongen, Leersum, Hoevelaken.

Getal te kiezen leden 1.

Amersfoort.

Amersfoort, Bunschoten, Eemnes, Baarn, Hoogland, Soest, Stoutenburg, Leusden, Woudenberg, Maarn, Zeist, Doorn.

Getal te kiezen leden 1.

Apeldoorn.

Apeldoorn, Epe, Ermelo, Harderwijk, Putten.

Getal te kiezen leden 1.

Utrecht.

Utrecht, de Bildt, Maartensdijk, Bunnik, Oudenrijn, Achttienhoven, Westbroek.

Getal te kiezen leden 2.

Breukelen.

Breukelen-Nijenrode, Breukelen-St. Pieters, Nieuwveen, Nieuwkoop, Zevenhoven, Ter Aar, Abcoude-Proostdij, Abcoude-Baambrugge, Loosdrecht, Vinkeveen, Vreeland, Loenen, Loenersloot, Mijdrecht, Wilnis, Maarsseveen, Maarssen, Tienhoven, Zuilen, Vleuten, Laagnieuwkoop, Kockengen, Kamerik, Zegveld, Haarzuilens, Ruwiel, Harmelen, Veldhuizen, Linschoten.

Getal te kiezen leden 1.

Hilversum.

Hilversum, Ouder-Amstel, Watergraafsmeer, Diemen, Muiden, Naarden, Huizen, Blaricum, Laren, Bussum, Weesp, Weesperkarspel, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Nigtevecht, Kortenhoeft, 's Graveland.

Getal te kiezen leden 1.

Hoorn.

Hoorn, Zwaag, Berkhout, Avenhorn, Ursum, Schermerhorn, Oudendijk, Beets, Beemster, Oosthuizen, Warder, Middelie, Kwadijk, Purmerend, Edam, Katwoude, Monnikendam, Marken.

Getal te kiezen leden 1.

Enkhuizen.

Enkhuizen, Medemblik, Opperdoes, Twisk, Abbekerk, Hoogwoud, Winkel, Opmeer, Spanbroek, Obdam, Hensbroek, Sijbekarspel, Wognum, Nibbixwoud, Midwoud, Wervershoof, Andijk, Bovenkarspel, Grootebroek, Hoogkarspel, Westwoud, Blokker, Schellinkhout, Wijdenes, Venhuizen, Urk.

Getal te kiezen leden 1.

Alkmaar.

Alkmaar, Heilo, Bergen, Schoorl, Warmenhuizen, Harenkarspel, St. Maarten, Schagen, Wieringerwaard, Barsingerhorn, Nieuwe-Niedorp, Oude-Niedorp, Heerhugowaard, Oudkarspel, Noord-Scharwoude, Zuid-Scharwoude, Broek op Langendijk, St. Pancras, Koedijk, Oudorp, Oterleek.

Getal te kiezen leden 1.

den Helder.

den Helder, Texel, Vlieland, Terschelling, Wieringen, Anna Paulowna, Zijpe, Callantsoog, Petten.

Getal te kiezen leden 1.

Amsterdam.

Amsterdam, Nieuwer-Amstel.

Getal te kiezen leden 9.

Haarlem.

Haarlem.

Getal te kiezen leden 1.

Beverwijk.

Beverwijk, Zandvoort, Bloemendaal, Schoten, Spaarndam, Haarlemmerliele en Spaarnwoude, Velsen, Assendelft, Westzaan, Krommenie, Wijk aan Zee en Duin, Heemskerk, Uitgeest, Castricum, Akersloot, Limmen, Egmond binnen, Egmond aan Zee.

Getal te kiezen leden 1.

Zaandam.

Zaandam, Koog a/d Zaan, Zaandijk, Wormerveer, Wormer, Jisp, Graft, de Rijk, Zuid- en Noord-Schermer, Wijdewormer, Oostzaan, Ilpendam, Landsmeer, Buiksloot, Broek in Waterland, Nieuwendam, Ransdorp.

Getal te kiezen leden 1.

Haarlemmermeer.

Haarlemmermeer, Sloten, Heemstede, Bennebroek, Aalsmeer, Uithoorn, Leimuiden, Iisse, Hillegom, Alkemade.

Getal te kiezen leden 1.

Leiden.

Leiden.

Getal te kiezen leden 1.

Katwijk.

Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Sassenheim, Voorhout, Oegstgeest, Warmond, Rijnsburg, Valkenburg, Leiderdorp, Rijnsaterwoude, Woubrugge, Oudshoorn, Koudekerk, Zoeterwoude, Voorschoten, Veur, Wassenaar.

Getal te kiezen leden 1.

Gouda.

Gouda, Boskoop, Moerkapelle, Waddinxveen, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJssel, Ouderkerk a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Krimpen a/d Lek, Gouderak, Lekkerkerk.

Getal te kiezen leden 1.

Bodegraven.

Bodegraven, Aarlanderveen, Hazerswoude, Alphen, Zwammerdam, Rietveld, Woerden, Waarder, Barwoutswaarder, Papekop, Lange-Ruige Weide, Reeuwijk, Oudewater, Hekendorp, Haastrecht, Vlist, Stolwijk, Schoonhoven, Bergambacht, Ammerstol, Berkenwoude.

Getal te kiezen leden 1.

Delft.

Delft, Hof van Delft, Pijnacker, Vrijenban, Berkel, Bleiswijk, Zevenhuizen, Bergschenhoek, Hillegersberg.

Getal te kiezen leden 1.

Loosduinen.

Loosduinen, 's Gravenzande, Maassluis, Maasland, de Lier, Naaldwijk, Schipluiden, Monster, Wateringen, Rijswijk, Voorburg, Stompwijk, Nootdorp, Zoetermeer, Zegwaard, Benthuizen.

Getal te kiezen leden 1.

Schiedam.

Schiedam, Overschie, Schiebroek, Kethel, Vlaardingen, Vlaardingerambacht.

Getal te kiezen leden 1.

Rotterdam.

Rotterdam, Kralingen, Charlois, Capelle a/d IJssel.

Getal te kiezen leden 5.

Brielle.

Brielle, den Bonmel, Ooltgensplaat, Stad aan 't Haringvliet, Oostvoorne, Vierpolders, Nieuwenhoorn, Hellevoetsluis, Nieuw-Helvoet, Rockanje, Heenvliet, Geervliet, Zwartewaal, Spijkenisse, Hekelingen, Zuidland, Abbenbroek, Oudenhoo rn, Rozenburg, Pernis, Hoogvliet, Poortugaal, Gouds- waard, Piershil, Zuid-Beijerland, Nieuw-Beijerland.

Getal te kiezen leden 1.

's Gravenhage.

's Gravenhage.

Getal te kiezen leden 3.

Dordrecht.

Dordrecht, Dubbeldam, Zwijndrecht, Papen- drecht, Heerjansdam.

Getal te kiezen leden 1.

Ridderkerk.

Ridderkerk, Barendrecht, Hendrik-Ido-Am- bacht, IJsselmonde, Rhoon, 's Gravendeel, Strijen, Maasdam, Puttershoek, Heinenoord, Oud-Beijer- land, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal, Numansdorp.

Getal te kiezen leden 1.

Gorinchem.

Gorinchem, Herwijnen, Vuren, Nederhemert, Wijk en Aalburg, Veen, Op- en Neer-Andel, Giessen, Rijswijk, Woudrichem, de Werken en Sleeuwijk, Werkendam, Schelluinen, Arkel, Kedichem, Heukelum, Asperen, Hardinxveld, Giessen-Nieuwkerk, Giessendam, Molenaarsgraaf, Hoogblokland, Hoornaar, Noordeloos, Nieuwland.

Getal te kiezen leden 1.

Sliedrecht.

Sliedrecht, Vianen, Hagestein, Everdingen, Schoonrewoerd, Leerdam, Hei- en Boekop, Leerbroek, Lexmond, Meerkerk, Ameide, Tien- hoven, Langerak, Goudriaan, Nieuwpoort, Groot- Ammers, Ottoland, Peursum, Brandwijk, Bles- kensgraaf, Wijngaarden, Streefkerk, Nieuwlekker- land, Alblasterdam, Oud-Alblas.

Getal te kiezen leden 1.

Kiesregt, 7e dr.

Middelburg.

Middelburg, Vlissingen, Veere, Oostkapelle, Domburg, Vrouwenpolder, Serooskerke, Aagtekerke, Grijskerke, Westkapelle, St. Laurens, Meliskerke, Zoutelande, Biggekerke, Oost- en West-Souburg, Koudekerke, Ritthem, Nieuwen St. Joosland.

Getal te kiezen leden 1.

Oostburg.

Oostburg, Cadzand, Retranchement, Zuidzande, Sluis, Aardenburg, Eede, St. Kruis, Waterlandkerkje, IJzendijke, Breskens, Groede, Nieuwvliet, Schoondijke, Hoofdplaat, Biervliet, Neuzen, Hoek, Philippine, Westdorpe, Zaamslag, Sas van Gent, Axel.

Getal te kiezen leden 1.

Goes.

Goes, Arnemuiden, 's Heer-Arendskerke, 's Heer-Abtskerke, Wolphaartsdijk, Heinkenszand, 's Gravenpolder, Kattendijke, Kloetinge, Wemeldinge, Wissekerke, Colijnsplaat, Kortgene, Kats, Tholen, Oud-Vossemeer, Poortvliet, St. Annaland, Stavenisse, St. Maartensdijk, Scherpenisse, St. Philipsland.

Getal te kiezen leden 1.

Hontenisse.

Hontenisse, Overslag, Zuiddorpe, Koewacht, Boschkapelle, Hulst, Clinge, St. Jansteen, Stoppeldijk, Hengstdijk, Graauw en Langendam, Ossenisse, Rilland-Bath, Waarde, Schore, Krui-ningen, Krabbendijke, Yerseke, Kapelle, Borselen, Driewegen, Nisse, Ovezande, Hoedekenskerke, 's Heerenhoek, Oudelande, Ellewoutsdijk, Baarland.

Getal te kiezen leden 1.

Zierikzee.

Zierikzee, Haamstede, Noordwelle, Renesse, Serooskerke, Burgh, Elkerzee, Ellemeet, Brouwershaven, Zonnemaire, Duivendijke, Kerkwerve, Noordgouwe, Dreischor, Oosterland, Nieuwerkerk, Ouwerkerk, Bruinisse, Goedereede, Oud-dorp, Stellendam, Dirksland, Melissant, Middelharnis, Sommeldijk, Oude-Tonge, Nieuwe-Tonge, Herkingen.

Getal te kiezen leden 1.

Bergen op Zoom.

Bergen op Zoom, Woensdrecht, Ossendrecht, Huybergen, Putte, Nieuw-Vossemeer, Wouw, Halsteren, Roosendaal en Nispen, Steenbergen en Kruisland.

Getal te kiezen leden 1.

Breda.

Breda, Rucphen en Vorenseinde, Hoeven, Etten en Leur, Princenhage, Terheyden.

Getal te kiezen leden 1.

Oosterhout.

Oosterhout, Zundert, Rijsbergen, Ginneken en Bavel, Teteringen, Dongen, 's Gravenmoer, Loon op Zand, Gilze en Reijen, Chaam, Baarle-Nassau.

Getal te kiezen leden 1.

Zevenbergen.

Zevenbergen, Dinteloord en Prinsland, Oud- en Nieuw-Gastel, Fijnaart en Heiningen, Willemstad, Klundert, Standdaarbuiten, Oudembosch, Hooge en Lage Zwaluwe, Geertruidenberg, Made en Drimmelen, Raamsdonk.

Getal te kiezen leden 1.

Waalwijk.

Waalwijk, Almkerk, Dussen—Munster en Muilkerk, Waspik, Meeuwen—Hill en Babylonienbroek, Heesbeen—Eethen en Genderen, Drongelen—Hangoort—Gansoijen en Doeveren, Besoijen, Baardwijk, Drunen, Nieuwkuyk, Vlijmen, Empel en Meerwijk, Engelen, Bokhoven, Hedikhuizen, Herpt, Oudheusden, Heusden, Capelle, Sprang, Vrijhoeve Capelle, Cromvoirt, Helvoirt, Udenhout, Berkel, Haaren.

Getal te kiezen leden 1.

Tilburg.

Tilburg, Oisterwijk, Moergestel, Hilvarenbeek, Goirle, Alphen en Riel, Diessen, Oost- en Middelbeers.

Getal te kiezen leden 1.

Eindhoven.

Eindhoven, Hooge en Lage Mierde, Reusel, Bladel en Netersel, Oirschot, Liempde, Vessem—Wintelre en Knegsel, Zeelst, Strijp, Woensel, Best, Stratum, Gestel en Blaarthem, Hoogeloon—Hapert en Casteren, Duizel en Steensel, Eersel,

Luyksgestel, Borkel en Schaft, Bergeyk, Dommelen, Westerhoven, Veldhoven en Mereveldhoven, Riethoven, Oerle, Valkenswaard.

Getal te kiezen leden 1.

Helmond.

Helmond, Tongelre, Nunen—Gerwen en Nederwetten, Zesgehuchten, Bakel en Milheeze, Deurne en Liesel, Vlierden, Geldrop, Mierlo, Lierop, Asten, Someren, Leende, Heeze, Maarheeze, Soerendonk—Sterksel en Gassel, Budel, Aalst, Waalre, Stiphout, Aarle-Rixtel.

Getal te kiezen leden 1.

Maastricht.

Maastricht, St. Pieter, Oud-Vroenhoven, Meerssen, Amby, Heer, Gronsveld, Eysden.

Getal te kiezen leden 1.

Gulpen.

Gulpen, Mesch, Rijckholt, St. Geertruid, Mheer, Noorbeek, Slenaken, Wittem, Vaals, Bocholtz, Simpelveld, Wijlre, Valkenburg, Oud-Valkenburg, Margraten, Cadier en Keer, Bemelen, Berg en Terblijt, Houthem, Kerkrade, Voerendaal, Schin op Geulle, Heerlen, Schaesberg, Klimmen.

Getal te kiezen leden 1.

Sittard.

Sittard, Borgharen, Itteren, Bunde, Geulle, Elsloo, Stein, Urmond, Obbicht en Papenhoven, Grevenbicht, Limbricht, Born, Nieuwstadt, Broeksittard, Munstergeleen, Geleen, Beek, Spaubeek, Schimmert, Hulsberg, Wijnandsrade, Nuth, Ulestraten, Schinnen, Amstenrade, Hoensbroek, Brunssum, Schinveld, Jabeek, Bingelrade, Merkelbeek, Oirsbeek, Eygelshoven, Ubach over Worms, Nieuwenhagen.

Getal te kiezen leden 1.

Roermond.

Roermond, Susteren, Roosteren, Echt, Ohé en Laak, Stevensweert, Vlodrop, Posterholt, St. Odiliënberg, Melick en Herkenbosch, Montfort, Maasbracht, Linne, Herten, Maasniel, Horn, Beegden, Heel en Panheel, Wessems, Thorn, Swalmen, Beesel.

Getal te kiezen leden 1.

Venlo.

Venlo, Grubbenvorst, Arcen en Velden, Broekhuizen, Meerlo, Wanssum, Venray, Bergen, Ottersum, Gennep, Mook, Sambeek, Vierlingsbeek, Maashees en Overloon, Oploo—St. Anthonis en Ledeacker, Belfeld, Tegelen.

Getal te kiezen leden 1.

Weert.

Weert, Hunsel, Stamproy, Nederweert, Roggel, Heythuizen, Neer, Kessel, Meijel, Helden, Sevenum, Maasbree, Horst, Buggenum, Nunhem, Haelen, Ittervoort, Neeritter, Baexem, Grathem.

Getal te kiezen leden 1.

Grave.

Grave, Boxmeer, Alem—Maren en Kessel, Lith, Lithoijen, Geffen, Oss, Oijen en Teeffelen, Megen—Haren en Macharen, Dieden—Demen en Langel, Deursen en Dennenburg, Huisseling en Neerloon, Berghem, Herpen, Heesch, Schayk, Ravenstein, Reek, Velp, Escharen, Gassel, Beers, Linden, Cuyk en St. Agatha, Oeffelt, Haps, Beugen en Rijkevoort, Wanroy, Mill en St. Hubert, Nistelrode.

Getal te kiezen leden 1.

's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch, Vught, den Dungen, Berlicum, Rosmalen, Nuland, Boxtel, Esch.

Getal te kiezen leden 1.

Veghel.

Veghel, Uden, Zeeland, St. Michielsgestel, Schijndel, St. Oedenrode, Dinther, Heeswijk, Erp, Boekel, Gemert, Son en Breugel, Lieshout, Beek en Donk.

Getal te kiezen leden 1.

BIJLAGEN.

BESLUIT *van den 28sten November 1887*, S. 211,
tot uitvoering van het vijfde en zevende
lid van art. 7 en van het laatste lid van
art. 11 der kieswet.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van
Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en van
Onzen Minister van Financiën, van 31 Octo-
ber 1887, n°. 4546, en van 1 November 1887,
n°. 41, afdeelingen Binnenlandsch bestuur en
Directe Belastingen en Registratie;

Den Raad van State gehoord (advies van den
22 November 1887, n°. 29);

Gelet op het nader rapport van Onze voor-
noemde Ministers van 24 November 1887, n°. 5008
en van 25 November 1887, n°. 52, afdeelingen
Binnenlandsch bestuur en Directe Belastingen en
Registratie;

Gelet op artt. 7 en 11 van de wet van 4 Juli 1850
(*Staatsblad* n°. 37), gelijk die gewijzigd zijn bij
de Additioneele artikelen der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Voor de aangiften van hen, die krachtens
art. 1, letter *c* der kieswet, zooals die is gewijzigd
bij art. VII van de Additioneele artikelen der
Grondwet, aanspraak meenen te kunnen maken
om geplaatst te worden op de kiezerslijsten, wordt
vastgesteld het model A, bij dit besluit gevoegd.

Voor de aangiften van hen die krachtens het

vierde lid van art. 7 in verband met art. 1, letter *b* dier wet gelijke aanspraak meenen te kunnen maken, wordt vastgesteld het model B, bij dit besluit gevoegd

Deze modellen worden ter secretarie der gemeente kosteloos verkrijgbaar gesteld.

2. De Rijksschatters voor de personeele belasting zijn in de gemeenten of afdeelingen van gemeenten, waarvoor zij zijn benoemd, tevens schatters der jaarlijksche huurwaarde van de gedeelten van woonhuizen, waarvoor aangiften volgens het model A zijn ingediend.

Voor elke gemeente eener contrôle der directe belastingen worden jaarlijks door den controleur uit de Rijksschatters voor de personeele belasting drie of zes aangewezen om overeenkomstig de bepalingen van de kieswet te schatten, zoomede een of meer schatters die hen zoo noodig zullen vervangen. Van hunne namen, voornamen en woonplaatsen doet hij tijdig opgaaf aan den burgemeester.

Indien eene contrôle der directe belastingen uit ééne gemeente of uit eene afdeeling eener gemeente bestaat, worden de namen, voornamen en woonplaatsen van al de schatters der personeele belasting, die voor die gemeente of voor die afdeeling zijn benoemd, zonder verdere aanwijzing door den controleur aan den burgemeester opgegeven.

Te Amsterdam wordt de opgaaf gedaan door den controleur der eerste afdeeling.

Blijkt den burgemeester in den loop van het werk dat het aantal hem opgegeven schatters voor tijdige voltooiing der schattingen niet voldoende is, dan doet hij daarvan terstond mededeeling aan den controleur, die de opgaaf heeft gedaan.

3. Alvorens voor de eerste maal krachtens het vorig artikel te schatten, legt de schatter in handen van den burgemeester zijner woonplaats, op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed (belofte) af:

„Ik zweer (beloof) dat ik mijn plicht als schatter overeenkomstig de bepalingen der kieswet volgens mijn geweten onpartijdig en nauwgezet zal vervullen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat beloof ik)“.

De beëdiging blijft van kracht voor alle schattingen overeenkomstig de bepalingen der kieswet, die den schatter, onverschillig in welke gemeente, ook in volgende jaren worden opgedragen.

Van de beëdiging wordt door den burgemeester eene akte aan den schatter uitgereikt.

4. Alle aangiften volgens het model A worden door den burgemeester terstond ingeschreven op een schattingstaat, welke volgens het hierbij vastgesteld model C wordt opgemaakt.

In gemeenten, waar twee of meer ontvangkantoren der directe belastingen zijn, worden de aangiften betreffende gedeelten van woonhuizen tot elk kantoor behorende, op een afzonderlijken staat ingeschreven.

Bij verdeeling der schattingen in eene gemeente of in een onderdeel eener gemeente, dat een kring van een ontvangkantoor uitmaakt, onder twee of meer groepen, ieder van drie schatters, wordt voor elk drietal een afzonderlijke staat opgemaakt.

Elke staat wordt door den burgemeester, ter vergelijking van de aanduiding van het woonhuis, van de huurwaarde voor de personeele belasting en van den naam van den aangeslagene met het kohier van de personeele belasting, aan den ontvanger der directe belastingen gezonden en door dezen, onder overlegging van zijn verslag, zoo spoedig mogelijk teruggezonden.

5. Indien aan den burgemeester blijkt dat de aangever niet gedurende den bij art. 1, letter c, der kieswet genoemden termijn het door hem opgegeven perceelsgedeelte in huur gehad en bewoond heeft, dat voor dat perceelsgedeelte wel een afzonderlijke aanslag in de personeele belasting geschiedt, of dat de huurwaarde van het geheele perceel minder bedraagt dan het dubbel van het laagste in de gemeente voor den vollen aanslag in de personeele belasting vereischte bedrag, wordt de aangifte door den burgemeester op den staat doorgehaald, met vermelding in de laatste kolom van de reden waarom aan de aangifte geen verder gevolg kan worden gegeven.

6. Voor de gedeelten van woonhuizen, in de niet ingevolge het voorgaande artikel doorgehaalde

aangiften vermeld, worden door den burgemeester de drie aangewezen schatters schriftelijk opgeroepen.

Indien voor eene gemeente of voor eene afdeling eener gemeente zes of meer schatters beschikbaar zijn, worden door den burgemeester zooveel groepen van drie schatters opgeroepen, als hij voor tijdigen afloop van het werk noodig oordeelt. Hij verdeelt de werkzaamheden onder de groepen van schatters.

De controleurs der directe belastingen zijn verplicht de burgemeesters op hun verzoek voor te lichten zoowel omtrent de bepaling van het aantal groepen als nopens de verdeling van het werk.

Bij verhindering van een opgeroepen schatter om zijn werk te volbrengen, roept de burgemeester in diens plaats uit de hem opgegeven schatters een anderen op.

De schattingstaat wordt door den burgemeester aan een der schatters uitgereikt of gezonden.

De staat wordt door de schatters zoo spoedig mogelijk en uiterlijk zeven dagen vóór den in het eerste lid van het volgend artikel genoemden dag vastgesteld en bij den burgemeester ingediend.

Indien de schatters voor twee of meer gemeenten zijn opgeroepen wordt de staat van de gemeente met de talrijkste bevolking vóór die met eene minder talrijke ingediend, voor zoover niet alle te gelijk gereed zijn.

7. Nadat de schatting heeft plaats gehad, benoemt de burgemeester op den dag waarop de kiezerslijsten volgens art. 10 der kieswet op de secretarie ter inzage worden gelegd, uit de ingezetenen der gemeente minstens vijf herschatters, die hij van eene akte van aanstelling voorziet.

Bij ontvangst van een bezwaarschrift tegen de schatting, worden door den burgemeester zoo spoedig mogelijk drie herschatters schriftelijk opgeroepen.

Ten aanzien van de opgeroepen zijn art. 3 zoomede het vierde lid van art. 6 van dit besluit toepasselijk, met dien verstande, dat het woord „schatter”, in het eedsformulier wordt vervangen door „herschatter”.

Personen die tot eene schatting, waartegen bezwaar is ingebracht, hebben medegewerkt, mogen daarvoor niet als herschatter optreden.

8. Een uittreksel van den schattingstaat nopens het te herschatten gedeelte van het woonhuis wordt door den burgemeester aan de herschatters uitgereikt, met opgaaf van de bezwaren die tegen de schatting zijn ingediend.

Van de uitkomst der herschatting wordt door de herschatters schriftelijk verslag opgemaakt dat aan den burgemeester, binnen een door hem vast te stellen termijn, wordt overgelegd.

9. Aan de schatters en herschatters wordt door het gemeentebestuur een belooning toegekend.

Zij wordt voor elken schatter berekend naar vijf en twintig cent voor elke schatting.

Indien de schatter niet woont in de burgerlijke gemeente, waar de schatting is verricht, wordt het aldus berekend geheel bedrag der belooning met vier gulden vermeerderd.

Bestaat de gemeente uit twee of meer kadastrale gemeenten dan wordt het geheele bedrag vermeerderd met vier gulden voor elke dier kadastrale gemeenten, waar de schatter heeft geschat, die waar hij woont niet mede gerekend. De vermeerdering wordt niet toegekend aan de schatters in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, 's Gravenhage en Utrecht.

De belooning van iederen herschatter bedraagt : één gulden vijftig cent voor elke herschatting.

Onder de belooningen van dit artikel is vergoeding voor verplaatsingskosten begrepen.

10. De kosten van iedere herschatting, volgens het laatste lid van art. 11 der kieswet bij het gemeentebestuur te storten door dengene, die een bezwaarschrift tegen de schatting indient, bedragen vier gulden vijftig cent.

11. Aangiften volgens het model B worden met de daarbij overgelegde bescheiden door den burgemeester terstond na ontvangst tot onderzoek gezonden aan den bewaarder van de hypotheken en het kadaster onder wiens kantoor de goederen gelegen zijn.

Betreft de aangifte aanslagen in gemeenten die tot twee of meer kantoorkringen behooren dan wordt zij door alle daarbij betrokken bewaarders behandeld. De burgemeester zendt daartoe de stukken aan een dier bewaarders die voor de verdere verzending zorgt.

12. De bewaarders, in het voorgaande artikel bedoeld, onderzoeken of de in de aangifte vermelde mede-eigendom uit de stukken van hun kantoor blijkt.

Is dit niet het geval dan wordt de juistheid der aangifte verder onderzocht door den ontvanger der registratie onder wiens kantoor de goederen gelegen zijn.

13. Ieder der ambtenaren in het voorgaande artikel vermeld voegt bij de aangifte een schriftelijk verslag van de uitkomsten van zijn onderzoek. Blijkt van den mede-eigendom, dan wordt tevens het bedrag van het aandeel in den aanslag in hoofdsom en Rijks opcenten opgegeven.

14. De ambtenaar die de aangifte het laatst heeft behandeld zendt haar met bescheiden en verslagen aan den burgemeester.

15. De vastgestelde schattingstaten, bedoeld in het voorlaatste lid van art. 6 van dit besluit en de verslagen der ambtenaren bedoeld in art. 13 worden gevoegd bij de kiezerslijsten, die krachtens art. 10 der kieswet op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage worden nedergelegd. Die bijvoeging wordt vermeld in de openbare kennisgeving in dat wetsartikel voorgeschreven.

16. Dit besluit treedt in werking op den vijfden dag na dien der afkondiging in het *Staa sblad* en de *Staatscourant*.

Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Het Loo, den 28sten November 1887.

(get.)

WILLEM.

De Min. van Staat, Minister van Binnenl. Zaken,

(get.)

HEEMSKERK.

De Minister van Financiën, (get.) BLOEM.

(Uitgeg. 30 Nov. 1887.)

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

- (1) Naam en voornamen
- (2) Dag waarop de schriftelijk of mondeling gesloten huur is ingegaan.
- (3) Dag waarop het gedeelte betrokken is.
- (4) Wijk, nummer, buurt, straat enz.
- (5) Naam van den aangeslagene.
- (6) Bedrag.
(De aanslag in hoofdsom *wegens de huurwaarde* volgens het aanslagbiljet twintig maal genomen.)
- (7) Aanwijzing van het gedeelte.
(Aantal vertrekken, voor- of achterkamer, alcove, enz.)
- (8) Den gemeenteraad, de Provinciale Staten, de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- (9) Onderteekening.

EENT

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijsten.

MODEL A

*(Vijfde lid van art. 7 in verband met art. 1
litt. c der kieswet.)*

De ondergeteekende (1)

Hoofd van een gezin
Alleen wonend persoon

verklaart dat hij sedert (2)

in huur en sedert (3)

bewoond heeft en nog bewoont een gedeelte van
het perceel dezer gemeente (4)

waarvoor (5)

als inwonend *eigenaar* (of *eerste huurder*) in de
personeele belasting naar eene huurwaarde van (6)

is aangeslagen.

Meenende dat voor bedoeld gedeelte, bestaande
uit (7)

bij schatting eene huurwaarde zal bepaald worden,
waarvoor bij aanslag in de belasting op het per-
soneel (drie eerste grondslagen) volle belasting zou
verschuldigd zijn, verzoekt hij geplaatst te worden

op de lijst der kiezers voor (8)
lijsten

Te , den (9)

Behoort bij Koninklijk besluit van 28 Novem-
ber 1887 (*Staatsblad* n°. 211).

Ons bekend,

De Min. van Staat, Minister van Binnenl. Zaken,
(get.) HEEMSKERK.

De Minister van Financiën, (get.) BLOEM.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

~~~~~

- (1) Naam en voornamen voluit geschreven.
- (2) Wijk, nummer, buurt, straat, enz.
- (3) Naam, voornamen en woonplaats volgens het aanslagbiljet.
- (4) Omschrijving van de wijze waarop de eigendom verkregen is.

In geval van erfopvolging op te geven: naam en voornamen van den erflater en de dagteekening van zijn overlijden.

Indien de mede-eigendom bij schriftelijken titel is verkregen, op te geven:

de dagteekening en die der registratie; zijn de titels in de openbare registers overgeschreven, de dagteekening en het deel en nummer dier overschrijving.
- (5) Deze zes woorden door te halen ingeval geen schriftelijke titels genoemd zijn.
- (6) Bedrag van het aandeel in hoofdsom en Rijksopcenten.
- (7) Den gemeenteraad, de Provinciale Staten en de Tweede Kamer.
- (8) Onderteekening.

NTI . . . . .

*Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijsten wegens
een aandeel in een aanslag in de grondbelasting
ten minste tien gulden in hoofdsom en
Rijksopcenten bedragende.*

MODEL B.

*(Vierde en vijfde lid van art. 7 in verband met
art. 1 letter b der kieswet.)*

De ondergeteekende (1)

wonende (2)

verklaart dat hij is mede-
eigenaar in de onverdeelde onroerende goederen
waarvoor (3)

blijkens nevensgaand gekwiteerd ^{aanslagbiljet}
duplicaat aanslagbiljet
is aangeslagen in de grondbelasting; dat hij dien
eigendom verkregen heeft bij (4)

welke titels mede hierbij zijn gevoegd. (5)

Aangezien zijn aanslag in dien aanslag (6)

bedraagt, verzoekt hij geplaatst te worden

op de ^{lijst}
lijsten der kiezers voor (7)

Te

den

(8)

Behoort bij Koninklijk besluit van den 28sten
November 1887, n°. 14.

Ons bekend,

De Min. van Staat, Minister van Binnenl. Zaken,

(get.)

HEEMSKERK.

De Minister van Financiën, (get.) BLOEM.

MODEL C.

GEMEENTE . . . . .

SCHATTINGSTAAT.

UITKOMSTEN van de schatting der jaarlijksche huurwaarde van woonhuizen, waarvoor geen afzonderlijke aanslag in de belasting op het personeel geschiedt. (5de en 6de lid van art. 7 in verband met letter c van art. 1 der kieswet.)

Volgnummer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER AANGEVERS	INHOUD DER AANGIFTE.					Verslag van den ontvanger der directe belastingen nopens de uitkomsten der vergelijking van den inhoud der aan- gifte (kolommen 3—5) met het ko- hier der perso- neele belasting.	Omschrijving van het geschatte ge- deelte volgens bevin- ding van de schatters.	Jaarlijksche huurwaarde van het gedeelte (ongestoffeerd) geschat in verhouding tot de huurwaarde voor de personeele belasting van het geheele perceel. (Bij verschil tusschen de schatters omtrent het bedrag in te vullen het bedrag door elken schatter bepaald.)	Aanmerkingen.
		Perceel waarvan de aangever opgeeft een gedeelte te bewonen.				Om- schrijving van het bewoonde gedeelte.				
		Plaats- lijke ken- merken.	Huur- waarde voor de personeele belasting.	Namen en voornamen van den aange- slagene in de personeele be- lasting.	5.					
1.	2.	3.	4.	5.	6	7.	8.	9.	10.	11.

MISSIVE van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, *van 30 Nov. 1887* aan de burgemeesters der gemeenten betreffende de uitvoering der kieswet.

Bij de additioneele artikelen der Grondwet zijn in het kiesrecht voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Provinciale Staten en de Gemeenteraden belangrijke wijzigingen gebracht, die ook verschillende veranderingen in de regelen voor het opmaken der kiezerslijsten ten gevolge hebben gehad. Volgens art. VIII der Additioneele artikelen moet thans eene herziening dier lijsten plaats hebben. Ik heb de eer omtrent deze herziening het volgende onder uwe aandacht te brengen.

Daar de plechtige afkondiging der veranderingen in de Grondwet plaats heeft op 30 November, valt volgens art. VIII voornoemd, voor deze herziening der lijsten de termijn van 15 Februari in art. 1, sub *c* en art. 7 der kieswet op 21 December 1887. De kiezerslijsten moeten worden vastgesteld uiterlijk op 18 Januari 1888 en gesloten uiterlijk op 15 Februari 1888. Onder de uitdrukking „laatstverloopen dienstjaar” is in de artt. 1 en 7 te verstaan het laatstverloopen dienstjaar vóór de vaststelling der lijsten, dus het dienstjaar 1886—1887 van de personeele en het dienstjaar 1887 van de grondbelasting. De termijn van negen maanden, genoemd in art. 1, sub *c*, loopt thans van 21 Maart 1887 tot 21 December 1887.

In de eerste plaats zal te zorgen zijn voor de uitvaardiging der kennisgeving, bedoeld in art. 7. Opdat belanghebbenden eene behoorlijke tijdsruimte hebben voor de indiening hunner aangiften, verzoek ik U die kennisgeving uiterlijk op 7 December e. k. te doen uitgaan, en te zorgen dat op dien dag de modellen A en B, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 November 1887 (*Staatsblad* n°. 211) ter Gemeente-secretarie verkrijgbaar zijn.

De aanwijzing der mannelijke personen, bedoeld in art. 1, sub *a* en *b*, zal wel geene bijzondere moeilijkheden veroorzaken.

Ten aanzien van art. 1, sub *c*, zij het volgende opgemerkt:

In de eerste plaats komen ten deze alleen in aanmerking mannen, die hoofden van gezinnen of alleen wonende personen zijn. Van personen, die samenwonen, zal dus alleen het hoofd des gezins op de kiezerslijsten gebracht kunnen worden.

Ten tweede is het noodig, dat deze personen gedurende de laatste negen maanden een en hetzelfde perceelsgedeelte in huur gehad en bewoond hebben. Is zoodanig persoon binnen dien termijn verhuisd, dan kan hij op plaatsing op de lijsten geene aanspraak maken. Daarom is juist die termijn, welke in gewone omstandigheden loopt van 15 Mei tot 15 Februari, aangenomen, opdat zoo min mogelijk het kiesrecht ten gevolge van verhuizingen zou teloorgaan. In dit enkele geval loopt die termijn van 21 Maart ll. tot 21 December a. s. Voorts zal geene aangifte gelden, indien de belanghebbende het perceelsgedeelte niet in huur had, doch vrije woning genoot, of indien hij het niet gedurende genoemden termijn van negen maanden heeft bewoond.

Het gemeentebestuur heeft zich overigens te verzekeren, dat de aangiften van belanghebbenden met de waarheid overeenstemmen. Twijfelt het of dit het geval is, het moet omtrent het feit der verhuring en dat der bewoning een onderzoek instellen. Het kan bepaaldelijk zich daaromtrent bij den verhuurder van het perceelsgedeelte vergewissen, zonder dat diens verklaring evenwel in elk geval als beslissend behoeft te worden aangemerkt. Blijkt het dat de huur schriftelijk is aangegaan, dan kan inzage van het huurcontract nuttig zijn. Ook zullen in gemeenten, waar de huurwaarde der woning een der grondslagen van den hoofdelijken omslag is, de opgaven daaromtrent voor deze zaak benuttigd kunnen worden.

De uitdrukking „inwonende eigenaar” is gebruikt in den zin waarin zij voorkomt in de wet op de personeele belasting. Bij de toepassing dezer wet wordt door de administratie der belastingen uitgemaakt, wie als zoodanig is te beschouwen en dit punt kan dus voor de gemeentebesturen geene moeilijkheid opleveren.

Omtrent de schattingen en herschattingen zijn in het aangehaald Koninklijk besluit de noodige

voorschriften gegeven. Wil, voordat gij tot beëdiging der schatters en herschatters overgaat, hen daaromtrent inlichten en hen opmerkzaam maken dat de schatting der perceelsgedeelten moet geschieden in verhouding tot de huurwaarde van het geheele perceel en hoe zij bij verschil van gevoelen te handelen hebben.

Zoowel de in art. 1 sub *c* als de in art. 1 sub *a* en *b* bedoelde personen zullen het kiesrecht niet deelachtig worden, indien zij in het burgerlijk jaar aan de vaststelling der kiezerslijsten voorafgaande, dus voor ditmaal in 1887, onderstand van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur hebben genoten. Onder het woord *onderstand* is zoowel bedeeling in geld als in andere voorwerpen begrepen. Voor zooverre het gemeentebestuur zelf onderstand verleende, of weet dat eene instelling van weldadigheid dat deed, laten burgemeester en wethouders de bedeelden van de kiezerslijsten weg. Is het bestuur met die omstandigheid niet bekend, dan kan zij alsnog blijken uit de inlichtingen door de instellingen van weldadigheid volgens art. 10 *bis* aan den gemeenteraad te verstrekken. De verplichting tot het verstrekken dezer inlichtingen is alleen opgelegd aan de in de gemeente gevestigde instellingen, maar de wet verbiedt niet ze ook aan buiten de gemeente gevestigde instellingen te vragen, en mocht het U bekend zijn dat eene *buiten* uwe gemeente gevestigde instelling aan armen uwer gemeente bedeeling verschaft, dan verdient het aanbeveling ook die instellingen te verzoeken aan U de bedoelde opgaven te willen doen. Komen die in, wil dan bevorderen dat, door een daartoe bevoegd persoon (die tot de leden van de gemeenteraad of tot de ambtenaren der gemeente kan behooren) dienovereenkomstig bezwaren bij den Raad worden ingediend. De door de in uwe gemeente gevestigde instellingen verstrekte opgaven moeten volgens art. 10 *bis* aan den gemeenteraad worden ingediend en de duidelijke bedoeling van die inzending aan den Raad is, dat zij zullen worden behandeld als bezwaren tegen de kiezerslijst, zoodat volgens art. 14 van de schrapping op grond van verleende bedeeling aan de ge-

schrapte personen moet worden kennis gegeven. Ten onrechte zou men de bevoegdheid van den gemeenteraad om aldus te handelen betwisten op grond van het Koninklijk besluit van 26 April 1865 (*Staatsblad* n°. 30). Dit besluit vernietigde een raadsbesluit op grond dat de voorschriften der wet, die ten doel hebben een behoorlijk onderzoek aan de beslissing des Raads te laten voorafgaan, niet waren in acht genomen. Hiervan kan ten deze geen sprake zijn: de artt. 10*bis* en 12*bis* zijn juist bestemd om een behoorlijk onderzoek te verzekeren, en het voorschrift van art. 10*bis* zou geen zin hebben, indien de Raad de bevoegdheid miste om naar aanleiding der bevolen opgaven de kiezerslijsten te verbeteren.

De kiezerslijsten moeten thans overeenkomstig art. 9 worden ingericht. Een nieuw model voor die lijsten zult gij hierbij aantreffen. Het spreekt van zelf, dat voor elken kiezer slechts een van de kolommen 7, òf 8, òf de kolommen 9 en 10 moeten worden ingevuld. In kolom 8 moeten ook worden gebracht de aandeelen in onverdeelde aanslagen, welke f 10 of meer bedragen.

Aangezien het aantal kiezers van den gemeenteraad aanmerkelijk grooter dan tot nog toe zal worden, verzoek ik U te overwegen in hoeverre het noodig zal zijn, Uwe gemeente overeenkomstig art. 6 der gemeentewet in afdeelingen te verdeelen ter vergemakkelijking van de inlevering van stembriefjes

Het schijnt, dat de bepaling van art. 51 der kieswet betreffende de verzegeling der stembussen niet overal behoorlijk wordt nageleefd. Wil de stembureaux in Uwe gemeente op dit voorschrift opmerkzaam maken.

's Gravenhage, den 30sten November 1887.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
(get.) HEEMSKERK.

M O D E L.

Lijst der kiezers van leden {
 der Tweede Kamer van de Staten-Generaal.
 of
 van de Provinciale Staten
 of
 van den Raad.

in de gemeente

Het laagste bedrag van den vollen aanslag in de belasting bedraagt *f*

N A A M.	V O O R- N A M E N.	Geboorte- plaats.	Dag- teekening der geboorte.	Dag- teekening der naturali- satie.	Over het laatstverloopen dienstjaar		Bedrag van de jaarlijksche huurwaarde van perceels- gedeelten volgens schat- ting of herschating. (Art. 1, <i>c</i> der wet).	Bedrag van de huurwaarde naar welke de woonhuizen, waartoe de in de vorige kolom bedoelde gedeelten behooren, in het personeel zijn aangeslagen. (Art. 1, <i>c</i> der wet).
					te	in den 1sten grond- slag van de per- soneele belasting naar eene huurwaarde van : (Art 1, <i>a</i> der wet).	in de grondbelasting voor: (Art. 1, <i>b</i> der wet).	
1.	2	3.	4	5.	6.	7.	8.	9. 10.

1.	2	3.	4	5.	6.	7.	8.	9.	10.

(Art. 1, c der wet).

(Art. 1, c der wet).

Deze lijst aldus vastgesteld den

Burgemeester en wethouders van

Deze lijst aldus gesloten den

De Burgemeester van

Behoort bij brief van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche
Zaken van 30 November 1887, afd. B. B., n°. 5021.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (get.) HUBRECHT.

BESLUIT van den 14den Februari 1888, S. 23, tot aanwijzing van de hooge en gewichtige openbare betrekkingen, waarvan het bekleeden of bekleed hebben de verkiesbaarheid tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal medebrengt.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 14 November 1887, n°. 183, Kabinet;

Overwegende, dat, volgens art. 71 der wet van 4 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 37), zooals het gewijzigd is bij art. VII der Additioneele artikelen der Grondwet, de hooge en gewichtige openbare betrekkingen, waarvan het bekleeden of bekleed hebben de verkiesbaarheid tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal medebrengt, voor de eerste maal bij algemeenen maatregel van bestuur moeten worden aangewezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 December 1887, n°. 15);

Gezien de nadere rapporten van Onzen voornoemden Minister, van 21 en 28 Januari 1888, n°. 22, Kabinet;

Gelet op het nader advies van den Raad van State van 10 Februari 1888, n°. 8, en op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister, van 13 Februari 1888, n°. 22, Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Eenig artikel.

De hooge en gewichtige openbare betrekkingen, waarvan het bekleeden of bekleed hebben, behoudens het bepaalde in art. 93, 1ste lid, en in art. 96, 1ste lid, der Grondwet, de verkiesbaarheid tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal medebrengt, zijn die van :

President van eene der Kamers der Staten-Generaal;

Vice-President en lid van den Raad van State ;
Staatsraad in buitengewonen dienst;

President en lid van de Algemeene Rekenkamer ;
Directeet van het Kabinet des Konings;

Hoofd van een departement van algemeen bestuur ;
Buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister ;

Minister-resident;

President, Vice-President en lid van den Hoogen Raad;

Procureur-Generaal en Advocaat-Generaal bij den Hoogen Raad;

President van- en Procureur-Generaal bij een gerechtshof;

President van het Hoog Militair gerechtshof; Advocaat-fiscaal voor 's Konings zee- en landmacht;

Commissaris des Konings in eene provincie ;

Burgemeester van eene gemeente van meer dan 40,000 zielen;

Curator van eene Rijks-Universiteit; Curator van de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam;

Hoogleeraar aan eene Rijks-Universiteit en hoogleeraar aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, mits het hoogleeraarschap gedurende meer dan tien jaren bekleed zij;

Voorzitter en lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen;

Admiraal; Vice-Admiraal; Schout-bij-nacht;

Generaal der infanterie; Luitenant-Generaal; Generaal-Majoor;

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

Vice-president en lid van den Raad van Nederlandsch-Indië;

President van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië;

President van het Hoog Gerechtshof in Nederlandsch-Indië;

Gouverneur van Suriname;

Gouverneur van Curaçao.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk aan den Raad van State in afschrift medegedeeld en in het *Staatsblad* geplaatst zal worden.

's Gravenhage, den 14den Februari 1888.

(get.)

W I L L E M.

De Min. van Staat, Min van Binnenl. Zaken,

(get.)

HEEMSKERK.

(Uitgeg. 15 Febr. 1888.)

MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken, *van den 14den Mei 1888*, betreffende den zegelafdruk op oproepingsbrieven voor de verkiezingen.

Art. 37 der Kieswet bepaalt dat de voorzitter van den gemeenteraad den kiezers stembriefjes doet toekomen, waarop, zoo het eene keuze voor den gemeenteraad geldt, het zegel der gemeente, zoo zij voor de Provinciale Staten of de Tweede Kamer moet geschieden, dat der hoofdplaatsen van het hoofd- en van het onderkiesdistrict staat afgedrukt.

In eenige gemeenten meent men dat dit voorschrift toelaat, dien zegelafdruk te verkrijgen door middel der boekdrukpers. Dit komt mij voor niet geheel overeen te komen met eene juiste opvatting der wet. Hare bedoeling is geene andere dan door dien zegelafdruk een waarborg te erlangen, dat het stembriefje inderdaad door den voorzitter van den gemeenteraad is verstrekt. Een wapenafdruk, die door iedereen kan worden gebruikt, levert zoodanigen waarborg niet op. Volgens het gewone spraakgebruik wordt door de woorden „het afdrukken van een zegel” stempelning aangeduid. Het schijnt dus oirbaar, dat het afdrukken van het door de wet voorgeschreven zegel op de stembriefjes voortaan door stempelning geschiede. Algemeene voorschriften omtrent de inrichting van het gemeentezegel bestaan niet; dit kan dus geheel aan het inzicht der gemeentebesturen worden overgelaten.

In navolging van art. 2 van het Koninklijk besluit van 13 Maart 1844 (*Staatsblad* n°. 18) kan het zegel der gemeente bestaan in haar wapenteeken; daaromheen kan eenig randschrift aangebracht worden; hoofdzaak is dat de zegelstempel blijke dat der gemeente te zijn.

Het bovenaangehaald wetsartikel zegt nog, dat bij verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Tweede Kamer het stembriefje moet vertoonen het zegel van het hoofd- en onderkiesdistrict. Het stembriefje zal dus in deze gevallen van twee zegels moeten voorzien zijn, ook in die onderkiesdistricten, welke bestaan uit een gedeelte van ééne gemeente. Dan is het gemeentezegel het zegel zoo-

wel van het hoofd- als van het onderkiesdistrict en behoort dit dus op het stembriefje tweemaal afgedrukt te worden. Art. 37 der kieswet bepaalt verder dat de stembriefjes worden verzonden bij gesloten brief van oproeping. In eenige gemeenten meent men, dat het voldoende is die sluiting door inschuiving in een briefomslag te doen geschieden. Die wijze beantwoordt echter niet aan het voorschrift; sluiting van den brief of van den briefomslag schijnt mij onvermijdelijk.

Ik heb de eer U te verzoeken van een en ander mededeeling te doen aan de gemeentebesturen Uwer provincie met verzoek zorg te dragen, dat voortaan dienovereenkomstig worde gehandeld.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(get.) MACKAY.

ALPHABETISCH REGISTER.

(De cijfers duiden de artikelen der wet aan.)

- Aangifte** der huurwaarde enz. bij model. 7.
- Aanneming** der benoeming tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. 91. 92.
- " van de Tweede Kamer. 106. 137.
- Aanplakking** der kiezerslijsten. 10. 31.
- " van het proces-verbaal van stem-opneming. 69.
- Aanslag** in de grondbelasting voor de kiezerslijsten.
- De aanslag van de vrouw, geldt voor den man, die van de minderjarige kinderen voor den vader. 7 72.
- " wegens onverdeelde goederen gelden ook voor den medeëigenaar. 7.
- " voor de lijst van hoogst-aangeslagenen. Als voren 72.
- Aanslagbiljet**. 4. 72.
- Afgevaardigden** ter Eerste Kamer der Staten-Generaal. 87—97.
- " ter Tweede Kamer. 98—112.
- Afschriften** der kiezerslijsten aan de besturen der hoofdplaatsen. 32.
- Aftreding** van de leden der Kamers van de Staten-Generaal. 109. 113.
- " regeling na ontbinding. 115.
- Algemeene maatregel** van bestuur. 7. 71.
- Bekendmaking** van den uitslag der verkiezing. 65.
- " der lijst van de hoogst-aangeslagenen. 77 84.
- Beslissing** van den gemeenteraad op ingebragte bezwaren. 14.
- " der arrondissements-regtbanken, op afwijzende beschikkingen van den gemeenteraad. 15. 16.
- " over de waarde van stembriefjes. 62.

Beteekening door een' deurwaarder van beslissingen op ingebragte bezwaren tegen de kiezerslijsten enz. 14. 17.

Bewijs van ontvang, door benoemden van de kennisgeving enz. hunner benoeming. 91. 106.

Bewijsmiddelen van den aanslag in de belastingen. 4.

Bewijsstukken over te leggen bij de aangifte der huurwaarde enz. 7.

" voor de benoemden als lid der Eerste Kamer. 94.

" der Tweede Kamer. 111.

Bezwaren tegen de kiezerslijsten. 11. 12. 12*bis*. 14.

" tegen de stemopneming. 58.

" tegen de lijst der hoogst-aangeslagenen. 78 82.

Bureau van stemopneming 42. 43. 62. 66.

Cassatie van uitspraken van arrondissements-regtbanken. 20—27.

Eed en aanstelling der schatters voor de huurwaarde. 7.

Eerste Kamer der Staten-Generaal. 71—97.

Exemplaar der kieswet moet op de tafel van het bureau van stemopneming voorliggen. 44.

Geboorteakte over te leggen door benoemden als lid van de Tweede Kamer 111.

Geloofsbrief voor de leden van de Eerste Kamer. 90. 94.

" van de Tweede Kamer. 105. 111.

Handhaving der orde in de zaal. 49

Herstemming 70. 103. 104.

Herziening der kiezerslijsten. 34. 35.

Huurwaarde enz. Aangifte bij model 7.

" Bewijsstukken voor de — 7.

" Schatting. 7—11.

Ingezetten des rijks, der provincie, der gemeente. 2.

Inlevering der stembriefjes 41. 51.

Instellingen van weldadigheid. Toezending van een afschrift van de vastgestelde kiezerslijsten. 10*bis*.

Kennisgeving aan hem wiens weglating van de kiezerslijsten wordt gevraagd. 13.

" van beslissing op ingebragte bezwaren. 14.

" van aanneming bij benoeming 91. 92. 106. 107. 108.

Kiesdistricten. Tabel. 99.

Kiezers. Van de — 1—5.

Kiezerslijsten. Wie daarop niet worden geplaatst. 1.

Kosten der procedures. 28. 36.

Krijgslieden. 8.

Leden van de Eerste Kamer worden door de Provinciale Staten gekozen. 87.

Lijsten der kiezers. 6—36. 44.

" Zamenstelling der — 9.

" der hoogst-aangeslagenen. 71—74. 76—85.

" voor de herstemming, bij gemis van volstreckte meerderheid. 104.

" der kiezers, die gestemd hebben. 48.

Loting bij staking van stemmen en gelijken ouderdom. 103.

Meerderheid van stemmen. 65. 103.

Meerderjarigheid. 2.

Militaire bijstand, des noodig, tot handhaving van orde. 49.

Nederlander. Wie dat volgens de wet is. 2.

Nederlandschap. Kiesregt. 1.

" Leden van de Eerste en Tweede Kamer. 71. 98.

Nieuwe keus, bij niet aanneming eener benoeming of het laten verlopen van den gestelden tijd tot aanneming, of bij aanneming in een district door hem, over wien in een ander district herstemd zou worden. 93. 108. 109.

" bij ontbinding der Eerste Kamer. 89.

" " " " Tweede Kamer. 101.

Onderbureaux. 57.

Ondereenmenging der stembriefjes. 59.

Onderkiesdistricten. 99.

Onderteekende stembriefjes zijn van onwaarde. 61.

Ontvangers der directe belastingen. Opgave van de aangeslagenen. 7.

Ontbinding der Kamers. Regeling der aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer. 115.

" Nieuwe keus. 89. 101.

Ontslagneming der leden van de Eerste Kamer. 95.

" van de Tweede Kamer. 112.

Onwaarde. Stembriefjes die als zoodanig beschouwd worden. 61.

- Openbare kennisgeving der vastgestelde kiezerslijsten. 10. 31. 35.
- Opmaken der kiezerslijsten. 6. 7.
- Oproepingsbrief voor de verkiezing. 37.
- Oudste in jaren bij staking van stemmen. 103.
- Overgangsbepalingen. 118—123.
- P**rocederen bij de regtbanken enz. Wijze van — 15—28.
- Proces-verbaal van de inlevering der stembriefjes. 52. 68.
- " van de opening der stembriefjes. 67. 68. 69.
- R**egistratieregten. Vrijstelling. 36. 86.
- Regtsvorderingen stuiten niet het werk der verkiezing. 29. .
- Rooster van aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer. 113. 115—117.
- S**chatting der huurwaarde. 7. 11.
- Schatters. Aanstelling en eed. 7.
- Sleutels der stembus. Bewaring. 46.
- " Verzegeling. 53.
- Sluiting der kiezerslijsten. 31.
- " der stembus. 51.
- " der lijst van hoogst-aangeslagenen. 84.
- Staking van stemmen. Bij herstemming. 103.
- Stembriefjes. 37. 38.
- " van onwaarde. 61.
- " die meer of minder namen inhouden. 63. 64.
- " Verzegeling. 68.
- " Bewaren en vernietiging. 69.
- Stembus. 46. 51. 53. 54.
- " Verzegeling. 51.
- Stemmen der kiezers. Van het — 37—70.
- Stemopnemers. 48.
- T**abel der verdeling van het Rijk in kiesdistricten. 99.
- Telling der stembriefjes. 59.
- Tijd der verkiezing van leden van de Eerste Kamer. 88. 89. 97.
- " van de Tweede Kamer. 100. 101. 102.
- " van de gewone aftreding der leden van de Eerste Kamer. 113.
- " van herstemming. 104. 110.
- " voor de verklaring tot aanneming. 91. 106.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal. 98—112.
- U**itnoodiging van den voorzitter van den gemeen-

teraad, om van aanslagen elders te doen
blijken. 7.

Uitslag der stemming. 65. 67.

Vacatures. Buitengewone — Eerste Kamer. 89.

" Tweede Kamer. 101.

Vaststelling der kiezerslijsten door het dagelijksch
bestuur 10.

Vereischten van de kiezers. 1.

" van de leden van de Eerste Kamer. 71.

" van de leden van de Tweede Kamer. 98.

Verklaring omtrent het bekleeden van openbare
betrekkingen. 94. 111.

" van aanneming of niet aanneming der be-
noeming. 91. 106. 107.

Verloren stembriefjes. 37.

Verschil tusschen het getal der stembriefjes en
dat der gestemd hebbende kiezers. 66.

Vervallen als lid der Eerste Kamer, door gemis
van vereischten. 96. 97.

" der Tweede Kamer. 112.

Verzegeling der stembus. 51.

" sleutels. 53.

" geopende stembriefjes. 68.

Verzuim van kennisgeving van aanneming eener
benoeming. 93. 108.

Volstrekte meerderheid. 65. 103.

Voorlezing van den inhoud der stembriefjes. 60.

Voortdurende kracht der kiezerslijsten. 33.

Voorzitter van het bureau van stemopneming.
42. 49. 50. 54. 60. 64.

Wanorde in de zaal. 50.

Weigering van het aannemen eener benoeming.
91. 92. 106. 107. 108.

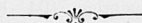
Wijze van procederen bij de regtbank enz 15—28.

Wijzigingen in de kiezerslijsten, bevolen bij reg-
terlijke uitspraak. 30.

Woonplaats. 2.

Zegel- en registratieregten. Vrijstelling. 36. 86.

Zegel op de stembriefjes. 37.

A A N V U L L I N G

DER

W E T

REGELENDE HET

K I E S R E G T.

WET van den 12den Augustus 1890, S. 148, tot
aanwijzing van de hooge en gewichtige open-
bare betrekkingen, bedoeld in art. 90 van de
Grondwet.

*Bijl. Hand. 2^e Kamer 1888/89, n°. 145, 1—2;
1889/90, n°. 23, 1—6.*

Hand. id. 1889/90 bladz. 41, 182, 1325—1334.

*Hand. 1^e Kamer 1889/90 bladz. 428, 429,
431, 441, 478—480.*

WIJ WILLEM III, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat,
volgens art. 90 van de Grondwet, de hooge en
gewichtige openbare betrekkingen, welke men moet
bekleeden of bekleed hebben om lid van de Eerste
Kamer der Staten-Generaal te kunnen zijn, door
de wet moeten worden aangewezen:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

Als hooge en gewichtige openbare betrekkingen,
bedoeld in art. 90 van de Grondwet, worden
aangewezen:

Voorzitter en lid van eene der Kamers der
Staten-Generaal;

Vice-President en lid van den Raad van State;

Staatsraad in buitengewonen dienst;

President en lid van de Algemeene Rekenkamer;

Directeur van het Kabinet des Konings;

Hoofd van een Departement van algemeen be-
stuur;

Buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister
Minister-resident;

Consul-Generaal in Nederlandschen dienst;

President, Vice-President en lid van den Hoogen
aad;

Procureur-Generaal en Advocaat-Generaal bij
den Hoogen Raad;

President, Vice-President en lid van een ge-
rechtshof;

Procureur-Generaal en Advocaat-Generaal bij
een gerechtshof;

President en lid van het Hoog Militair ge-
rechtshof;

Advocaat-fiscaal voor 's Konings zee- en land-
macht;

Commissaris des Konings in eene provincie;

Lid van Gedeputeerde Staten;

Burgemeester van eene gemeente, welke volgens
de laatste openbare volkstelling uit meer dan
20,000 zielen bestaat;

Curator van eene rijks-Universiteit;

Curator van de gemeentelijke Universiteit te
Amsterdam;

Hoogleeraar aan eene rijks-Universiteit en hoog-
leeraar aan de gemeentelijke Universiteit te Am-
sterdam;

Hoogleeraar-directeur en hoogleeraar aan de
Polytechnische school;

Voorzitter en lid van de Koninklijke Academie
van Wetenschappen;

Luitenant-Admiraal; Vice-Admiraal; Schout-bij-
nacht; Kapitein ter zee;

Generaal der infanterie; Luitenant-Generaal;
Generaal Majoor; Kolonel, bij het Nederlandsch
en Nederlandsch Indisch leger;

Voorzitter van het Muntcollege;

Hoofdingenieur-adviseur en hoofdingenieur van
scheepsbouw;

Hoofdinspecteur, Inspecteur en Hoofdingenieur
van den Rijkswaterstaat;

Voorzitter van den Raad van toezicht op de
spoorwegdiensten;

Voorzitter van het College voor de Zeevissche-
rijen;

Voorzitter van de kamer van koophandel en

fabrieken in eene gemeente, of eene vereeniging van gemeenten, welke volgens de laatste openbare volksstelling uit meer dan 20,000 zielen bestaat;

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;
Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

Vice-president en lid van den Raad van Nederlandsch-Indië;

President en lid van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië;

Algemeen Secretaris van het gouvernement in Nederlandsch-Indië;

Hoofd van een departement van algemeen bestuur in Nederlandsch-Indië;

President, Vice-President en lid van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië;

Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië;

President, Vice-President en lid van het Hoog Militair gerechtshof van Nederlandsch-Indië;

Advocaat-fiscaal voor de land- en zeemacht van Nederlandsch-Indië;

Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, van Sumatra's Westkust en van Atjeh en onderhoorigheden;

Resident van Batavia, Soerabaija, Djokjokarta, Soerakarta en Samarang;

Gouverneur van Suriname;

Gouverneur van Curaçao;

Voorzitter van en Procureur-Generaal bij het Hof van Justitie in Suriname.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 12den Augustus 1890.

(get.)

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.)

DE SAVORNIN LOHMAN.

(*Uitgeg.* 23 Aug. 1890.)

